

GƏROBUN KOOKOOSU

Tire te, ta s̄awa Lukun garin sukum m̄e u maa Teofiru yorua. Ye u s̄osim̄o tire te s̄o, yera nge m̄e Hunde D̄ero u Yesun bw̄abu kpara, ka nge m̄e Labaari Gea ya ka n̄ora Yerusalem̄o n ka da Yudeāo ka Samarīo ka tem kpuro s̄o m̄e Romugiba m̄o waati ye s̄o, ka sere Ḡekiban tem s̄o.

Tire te, ta maa sun s̄osim̄o nge m̄e Pīe ka P̄olu ba s̄omburu kua. Ta maa sun s̄osim̄o ma Yesun gari yi n̄ n̄e yi ka tem ȳerobu seesi kpa yi ben woodaba go. Aawo, yi nawa yi ka Gusun̄on k̄iru yibia, wiru 13:7-12 ka wiru 16:35-40 ka wiru 19:31. Ye ya maa s̄aa ḡaa girinu tire te s̄o, yera Hunde D̄eron naaru t̄ambu s̄o Pantikotin t̄oru s̄o. Saa d̄oma ten diya Hunde D̄ero wi, u naane dokeobu kpare ma u Yesun yigberu t̄asisiam̄o.

Tire ten kpunaa

1. Seeda dibun s̄oru, wiru 1:1-26.
2. Seeda dibu Yerusalem̄o, wiru 2n di sere wiru 8:3.
3. Seeda dibu Yudeāo ka Samarīo, wiru 8:4n di sere wiru 12:25.
4. P̄olun waasu daabu, wiru 13n di sere wiru 20.
5. P̄olun siribu, wiru 21n di sere wiru 28.

Ba ḡrobu Hunde D̄ero

n̄o mw̄eru kua

¹ Teofiru negii, nen tire ḡbiikiru s̄o na kpuro yorua ye Yesu u kua ka ye u keu koosia saa m̄in di u win s̄omburu torua ² sere u ka wura Gusun̄o w̄ollo, ye u win ḡro be u ḡsa wooda w̄e u kpa ka Hunde

Dɛɛron dam. ³ Sɔɔ weeru win tiin gɔɔn biru, u win tii bu sɔɔsi nɔn dabiru. Sɔɔsi bi, bu sɔɔ seeda ye ya kun sika mɔ ma u wasi. Ba nùn wa, u maa bu Gusunɔn bandun gari tubusia. ⁴ Sɔɔ teeru, sanam mɛ Yesu u ka bu dimɔ sannu, u bu sɔɔwa bu ku raa doona Yerusalemun di, adama bu sina bu win Baaban nɔɔ mwɛɛru ma, tɛn gari u raa bu sɔɔwa u nɛɛ, ⁵ Yohanu u raa tɔmbu batɛmu kua ka nim, adama sɔɔ mɛɛ te sɔɔ, Hunde Dɛɛrowa ba koo ka bɛɛ batɛmu ko.

Yesu u da Gusunɔ wɔllɔ

⁶ Ma be ba mɛnnɛ mi, ba nùn bikia ba nɛɛ, Yinni saa yenɛ sɔɔra kaa wunen bandu swĩi Isireliɔ?

⁷ U bu sɔɔwa u nɛɛ, n n bɛɛn baa i n ka tɔru yɛ n kun mɛ saa ye Gusunɔ Baaba u yii ka win tiin yiiko. ⁸ Adama i ko i dam mwa sanam mɛ Hunde Dɛɛro u dua bɛɛ sɔɔ. I ko n sɔɔ nɛn seeda diobu Yerusalemuɔ, ka Yudea kpuro sɔɔ, ka maa Samariɔ, ka sere sere tem nɔɔ.

⁹ Ye Yesu u gari yi gerua u kpa, ba nùn mɛɛra u suara wɔllɔ, ma guru wira nùn berua ben wuswaaɔ.

¹⁰ Nge mɛ ba nùn mɛɛra swee u doonɔ wɔllɔ, yera suaru sɔɔ tɔn durɔbu yiru gabu be ba yabe kpikinu sebuɔ, ba bu kure. ¹¹ Ba nɛɛ, bɛɛ Galilegibu mban sɔna i yɔ i wɔllu mɛɛra. Yesu wi, wi u suara wɔllɔ bɛɛn min di, u koo kpam wurama nge mɛ i wa u dɔɔ wɔllɔ.

Yudasɛn kəsire

¹² Sanam mɛya gəro be, ba gəsirama Yerusalemuɔ saa guu ten wɔllun di te ba ra soku Olifi, te ta wɔa kilo tian saka wuu bɔkɔ gen min di. ¹³ Ye ba Yerusalemu dua, ba da gidambisa yen wɔllɔ, mi ba raa wɔa. Piɛɛ wɔa mi, ka Yohanu ka Yakɔbu ka

Andere ka Filipu ka Tomaa ka Baatelemi ka Mateu ka Yakəbu Alufen bii ka Siməə wi u win tem gari kī ka Yudu Yakəbun bii. ¹⁴ Ka gōru teuwa tən be kpuro ba ra n mənne ba n kanaru mō ka temanabu ka kurəbu gabu ka Maari Yesun mero ka maa Yesun wənəbu.

¹⁵ Səə mēerun biru naane dokeoba kparam menna. Ben geera dəə nge wunaa teeru, ma Piēē u seewa u yōra ben suunu səə u nēē, ¹⁶ nēgibu, Gusunən gari yi n koo ko yi kun koore, yi Hunde Dēero u gerua saa Dafidin nəə sən di Yudasın sō, wi u kua durə ben swaa gbio be ba Yesu mwa. ¹⁷ Yudasi wi, u raa sāa bēsen turo, u raa maa nōmu mō bēsen səmburu səə.

¹⁸ Gobi yi u wa win kom kōsum sō mi, u ka yi tem dwa, ma u wəruma u kibari u kura, ma win nuki kpuro yara. ¹⁹ Təmbu kpuro be ba wāa Yerusaleməə ba gari yi nua. Yen sō, ben barum səə ba tem mē soka Akedama. Yīsi ten tubusiana, tem yemgim.

²⁰ Domi ba yorua Dafidin womusun tirerə ba nēē, “A de win wāa yeru tu ko bansu.

Goo u ku maa sina mi.”

Ba maa yorua,

“A de goo u ko win kəsire səmburu səə.”

²¹⁻²² N n mən na, n weene su Yudasın kəsire gəsi, u n sāa Yinni Yesun seebu gərin din seeda diō ka bēse sannu. N weene yēro wi, u n sāa ben turo be ba sun swīi sanam mē Yesu u ka sun wāa, saa mīn di Yohanu u nūn batemu kua sere u ka wura wəllə.

²³ Ma ba durəbu yiru gabu gəsa, ben turon yīsira Yosefu, wi ba mō Baasaba, n kun mē Yusitu, yirusen yīsira Matiasi. ²⁴⁻²⁵ Ma ba kanaru kua ba nēē, Yinni wunē wi a təmbu kpuron gōrusu yē, a sun sōsio wi

a gəsa wunen gəro be yiru ye sɔɔ u ka səmbu te sua te Yudasi u deri u wigiru doona.

²⁶ Ma ba tətə toba ma Matiasi u tətə di ma ba nùn doke gərobu wəkura tia yen wuuru sɔɔ.

2

Hunde Dɛeron naaru

¹ Yen biru, sanam mɛ Pantikotin tɔra tura, naanɛ dokeobu kpuro ba mɛnnɛ sannu yāatem. ² Suaru sɔɔ ba kukiribu nua bi bu na saa wəllun di nge woo damguu, ma bu dii te kpuro yiba mi ba sɔ. ³ Bin biru ba gāanu wa nge dɔɔ yari yi tɛria, ma yi sina baawuren wirɔ. ⁴ Be kpuro be ba wāa mi, ba Hunde Dɛero yiba, ma ba ka barum tukum gari mɔ, nge mɛ Hunde Dɛero bu nɔɔ kã.

⁵ Sanam mɛ, Yuu gabu be ba Gusunən bɛɛɛ yɛ ba wāa Yerusalemɔ. Ba nawa tem baamɛren di. ⁶ Ye ba kukiri bi nua, tən dabira mɛnna. Ma ba bitɔ soora gem gem, yèn sɔ ben baawure u win tiin barum nua saa naanɛ dokeobun nɔɔn di. ⁷ Bitɔ bu mwa n banda, ma ba nɛɛ, nɛɛ yaa, tən be ba gari mɔ mi, be kpuro ba n sã Galilegibu ro? ⁸ Amɔna n ka kua bɛsɛn baawure u ka nɔɔmɔ ba ka win barum gari mɔ. ⁹ Sa na saa Paatin di ka Mɛdi ka Elamu, saa Mesopotami ka Yudea ka Kapadosin di ka Pontu ka Asi, ¹⁰ saa Firigin di ka maa Panfili, saa Egibitin di ka maa Libin beran di ye ya wāa Sirenin bɔkuɔ, bɛsɛn gaba maa na saa Romun di. Gabu Yuuba, gabu maa be ba gəsira Yuuba, ¹¹ gaba na saa Keretin di ka maa Daarububan tem. Ka mɛ, bɛsɛ kpuro sa nɔɔmɔ ba gerumɔ ka bɛsɛn tiin barum gāa baka ni Gusunɔ u kua.

¹² Ma ba bitɔ soora n sara, ba bikiana ba nɛɛ, mba yenin tubusianu.

¹³ Adama gabu ba bu yaakoru m̀ ba nɛɛ, tama tən be, ba nərə.

Piɛn waasu

¹⁴ Yera Piɛ u seewa ka gərobu wəkura tia ye sannu u gbāra tən wəru ge sɔɔ u nɛɛ, bɛɛ Yudeagibu ka bɛɛ kpuro, bɛɛ be i wāa Yerusalemuɔ i man swaa dakio, kpa i n yɛ ma ¹⁵ tən beni ba n̄ tam nərə nge mɛ i gerumɔ. Domi bururun kɔba nɔɔba nnɛwa sa wāa mi. ¹⁶ Adama ye i waamɔ buru teni, yera ye Gusunən sɔmɔ Yoeli u raa gerua. ¹⁷ U nɛɛ, “Gusunɔ u nɛɛ, yeniwa kon ko sanam dāakim sɔɔ. Kon nɛn Hunde doke tɔmbu kpuro sɔɔ. Bɛɛn bii tən durɔbu ka tən kurɔbu, ba koo Gusunən gari gere.

Bɛɛn aluwaasiba ba ko n kāsɪnu waamɔ, kpa bɛɛn durɔ tɔkɔnu nu n dosusu m̀.

¹⁸ Sanam mɛ sɔɔ, kon nɛn Hunde doke nɛn sɔm kowobu sɔɔ tən durɔbu ka tən kurɔɔ, kpa bu Gusunən gari gere.

¹⁹ Kon gāa maamaakiginu sɔɔsi wɔlɔ, ka maa yĩrenu temɔ, nge yɛm ka d̄ɔ ka d̄ɔ wiisu.

²⁰ Sɔɔ koo tĩra kpa suru u swɛra nge yɛm, sere Yinnin t̄ɔ te, tu ka na, t̄ɔ nanumgii te.

²¹ Adama baawure wi u Yinnin yĩsiru soka d̄oma te, u koo faaba wa.”

²² I gari yi swaa dakio, bɛɛ Isireliba. Yesu Nasaretigiin gariya na bɛɛ s̄ɔmɔ, wi Gusunɔ u bɛɛ giasia sɔm damginu sɔɔ, ka sɔm maamaakigia ye u kua bɛɛn suunu sɔɔ, saa win min di nge mɛ bɛɛn tii i yɛ. ²³ Durɔ wi, wi ba bɛɛ n̄omu s̄andia, nge mɛ Gusunɔ u bwisika u himba kua, i dera tən k̄soba

nùn dāa bunanaru kpare ba go. ²⁴ Adama Gusunə u nùn wəra gəən wahalan nəmun di ye u ka nùn seeya gərin di. Gəə kun kpīa u nùn nənua win dam səə.

²⁵ Win gari wee yi Dafidi u yorua. U nɛɛ,

“Na Yinni Gusunə waamə baadomma.

U wāa nən nəm geuə kpa n ku ka wurura.

²⁶ Yen sōna nən gōru ga do.

Ma na gari gerumə ka nuku dobu.

Mɛya maa nən wasi koo wēra bōri yəndu səə.

²⁷ Domi a n nən hunde derimə gəribun wāa yerə.

Mɛya maa a n derimə wunɛgii wi u naanɛ mən wasi yi kōsi.

²⁸ A man wāarun swɛɛ sōosi.

Nà n maa wāa ka wunɛ,

ko na n nuku dobu yiba.”

²⁹ Nɛgibu, i de n bɛɛ sō nōni ka nōni ma Dafidi bɛsɛn baaba u gu, ma ba nùn sikua. Win sikira maa wāa bɛsɛn suunu səə sere ka gisən gisə. ³⁰ Adama yèn sō u sāa Gusunən sāmə ma u yē ma Gusunə u nùn nəə mwɛɛru kua ka bōri u nɛɛ, u koo ra win sikadobu gagu, Kirisi, sinasia win sina kitarə, ³¹ yen sō, Kirisi win seebu gərin diwa u ka yā ye u nɛɛ, ba n nùn derimə gəribun wāa yerə, win wasi kun maa kōsimə. ³² Kirisi wiya Gusunə u seeya gərin di. Bɛsɛ kpurowa sa sāa yen seeda diobu. ³³ Ba nùn sua u da Gusunən nəm geuə, ma u Hunde Dɛero mwa Gusunə Baaban mi win nəə mwɛɛru ba kua. Ma u sun nùn wē. Yera ye i waamə ka ye i nəəmə tē. ³⁴ Domi Dafidin tii u n de Gusunə wəllə, adama u nɛɛ,

“Yinni Gusunə u nən Yinni sōowa u nɛɛ,

a sinə nən nəm geuə,

³⁵ sere n ka nun wunɛn yibɛrɛba taarea.”

³⁶ Yen sōna n weene Isireliba ba n yē kam kam ma Yesu wi, wi bēē i kpare dāa bunanaru wəllə, Gusunə u nūn kua Yinni ka maa Kirisi.

³⁷ Ye tən be, ba yeni nua, ben gōrusu bu taare wē, ma ba Piēē ka goro be ba tie bikia ba nēē, bēsejibu, mba sa ko ko.

³⁸ Piēē u bu sōwa u nēē, bēē kpuro, i bēēn gōru gōsio, i batemu ko ka Yesu Kirisin yīsiru, i ka bēēn toranun suuru wa. I ko maa Gusunən kēru mwa te ta sāa Hunde Dēero wi. ³⁹ Domi nō mweē te, ta sāawa bēē ka bēēn bibugiru ka be kpurogiru be ba wāa n toma, be Gusunə bēēn Yinni u koo soku win mi.

⁴⁰ Ka kpam gari dabina Piēē u bu seeda diiya ma u bu dam kā u nēē, i tii wunə tēn tən kōsobun min di kpa i faaba wa.

⁴¹ Be ba win gari wura ba bu batemu kua. Ma tambu nərəbun suba itan (3.000) saka sosi naane dokeobun wuurə dōma te. ⁴² Ma ba ra n gərobun keu swaa daki, ba nō tia sāa, ba ra n mēnne, ba yaa dibu dimə ka maa Yinnin dīa domaruginu, ba ra n maa kanaru mō sannu.

Naane dokeobun wāasinaa

⁴³ Berum baawure mō, domi goro be, ba maamaaki dabinu ka sōm damginu mō. ⁴⁴ Naane dokeobu kpuro ba wāa sannu yāatem ma ba ben gāa mōru kua tia. ⁴⁵ Ba ben tem ka ben dukia dərīkiramə, ma ba yen gobi bōnu mō nge mē n ka baawure weene. ⁴⁶ Tōō baatere ba ra mēnne sāa yerə. Ba ra n maa Yinnin dīa domaruginu ka maa yaa dibu dimə sannu yenu ka yenu ka nuku dobu, murafiti sariru sō. ⁴⁷ Ba ra n Gusunə siaramə, ma tambu kpuro ba ka bu nōnu geu mēera. Tōō

baatere Yinni u ra n be ba faaba wa sosiməwa naanɛ dokeobu sɔɔ.

3

Ba yemə bekia

¹ Sɔɔ teeru, Piɛɛ ka Yohanu ba dɔɔ sãa yerɔ yokan kəba ita, kanarun saa. ² N deema ba maa ka durɔ goo dɔɔ mi, wi ba mara ka yeməru. Ba ra nùn yiwa sãa yerun kənnəwɔ ge ba mɔ Burɔ, u n ka bara mɔ sanam mɛ tamba duɔ. ³ Ye u Piɛɛ ka Yohanu wa ba duɔ sãa yerɔ u bu bara koosi. ⁴ Piɛɛ ka Yohanu ba nùn nɔni girari, ma Piɛɛ nɛɛ, a sun mɛɛrio. ⁵ Ma u bu mɛɛra tii yèn sɔ u gãanu yĩiyɔ ben mi. ⁶ Piɛɛ nùn sɔɔwa u nɛɛ, na n gɔbi mɔ, adama kon nun wɛ ye na mɔ. Ka Yesu Kirisi Nasaretigiin yĩsira na nun sɔɔmɔ, a seewo a sɔ.

⁷ Ma u durɔ win nəm geu nɛnua, u ka nùn seeya. Mii mii durɔ win naasu ka win naa wĩinu dam kua. ⁸ U yɔɔwa u sura ma u sanum wɔri u sãa yeru dua ka be sannu, u sɔimɔ u yɔɔkumɔ u Gusunɔ siaramɔ. ⁹ Tumbu kpuro ba nùn wa u sɔimɔ u Gusunɔ siaramɔ. ¹⁰ Ye ba tuba ma bara kowo wi u raa sɔ sãa yerun kənnəwɔ ge ba mɔ Burɔ, wiya mi, ba biti soora n sara ye n nùn kooran sɔ.

Piɛɛn waasu sãa yerɔ

¹¹ Tumbu kpuro ba duki da ka biti sãa yerun bee tiaɔ ye ba ra soku Salomɔɔn kəbɛ, mi yemə wi, u wãa u Piɛɛ ka Yohanu neni. ¹² Ye Piɛɛ bu wa, u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ Isireliba, mban sɔna i biti soore i sun mɛɛra mɛ. I tamaa sãa bɛsɛn tiin dam, n kun mɛ bɛsɛn daa gea ya dera durɔ wi, u sɔimɔ? ¹³ Aburahamu ka Isaki ka Yakəbu be ba sãa bɛsɛn sikadoba, Gusunɔ ben Yinni u win sɔmɔ Yesu kua yĩikogii, wi i tem yẽrobu

nəmu səndia, ma i nùn yina Pilatin wuswaaə, baa me Pilati u raa gōru doke u nùn yōsu. ¹⁴ Adama bēē i nùn yina wi, wi u s̄aa tən dēero ka gemgii, ma i Pilati bikia u bēē tən gowo kara. ¹⁵ I wāarun yēro go, adama Gusunə u nùn seeya gərin di, ma bēē sa s̄aa yen seeda diobu. ¹⁶ Yesu win yīsiru ka naanē dokebu yīsiri te s̄ə, yera n durə wi bēkia wi i wa, i tuba mi. Geema, naanē dokebu Kirisi s̄ə biya bu durə wi bwāa dobu wē bēē kpuron wuswaaə.

¹⁷ Tē, nəgibu na yē ma ye bēē i kua mi, i ye kuawa yēru sariru s̄ə, mēya maa bēēn wirugibu. ¹⁸ Nge mēya gari yi, yi koorə yi Gusunə u kpara yellun di win s̄əmbu kpuron nə s̄əon di u nēē, ma win wi u ḡsa u n̄ koo ko u kun n̄ni s̄əre. ¹⁹ Yen s̄, i gōru ḡsio i ḡsira Gusunən mi, u ka bēēn toranu wuna, ²⁰ kpa Yinni u sun wēra geebu wē saa win min di, kpa u kpam Yesu ḡrima wi ba kua bēēn Mesi. ²¹ Tilasiwa Yesu wi, u n wāa w̄llo sere saa yu ka turi ḡānu kpuro nu ka wurama nge yellu, nge me Gusunə u gerua yellun di win s̄əmə dēerobun min di. ²² Domi M̄wisi u nēē, “Yinni Gusunə u koo bēē s̄əmə goo seeya bēēn bweserə nge wi. Ye u koo bēē s̄ kpuro i ye swaa dakio. ²³ Baawure wi u kun s̄əmə win gari swaa daki, ba koo nùn wuna Gusunən t̄əmbun suunu s̄əon di bu nùn kpeerasia.” ²⁴ Mēya maa Samuēli ka Gusunən s̄əmə be ba na win biruə, be kpurowa ba saa yenin gari gerua. ²⁵ Bēya Gusunən s̄əmbun tubi diobu, i maa b̄nu m̄ nə m̄wē te s̄ə, te Gusunə u bēēn sikadoba kua, ye u Aburhamu s̄əwa u nēē, “Handunian bwesenu kpuro nu koo domaru wa saa wunen bweserun di.” ²⁶ Bēya Gusunə u gb̄ia u win s̄əmə kowo seeya, ma u nùn ḡra, u ka bēēn baawure ḡsia win kom k̄sum

di, kpa u bεε domaru kua.

4

Piεε ka Yohanu wuun wirugibu wuswaa

¹ Nge mε Piεε ka Yohanu ba ka tən be gari mō, yāku kowobu ba tunuma ka sāa yerun kāsobun tənwero ka maa Sadusiba. ² Ba mōru bara yēn sō gəro be, ba tambu keu sōsīmō ba Yesun seebu gərin di kparamō bi bu sōsīmō ma tamba koo se gərin di. ³ Yen sōna ba bu mwa ba bεrisi pirisōm sō sere sisiru, domi yoka kua kō. ⁴ Adama tən dabinu be ba gari yi nua ba naane doke. Ma ben geera sosi sere ba kua tōnu nərōbun suba nōōbun (5.000) saka.

⁵ Yen sisiru wuun wirugibu ka guro gurobu ka maa wooda yērobu ba mēna Yerusalemō. ⁶ Ba mēna ka yāku kowo tənwero wi ba ra nεε Ani ka maa Kaifa ka Yohanu ka Alesandu ka be kpuro be ba sāa yāku kowo tənwerobun bweseru. ⁷ Ba gəro be yōrasia ben wuswaa ma ba bu bikiam wōri ba nεε, ka weren yīikowa nge ka yīsi terà i ka yeni kua.

⁸ Sanam mēya Piεε wi u Hunde Dεero yiba u bu wisa u nεε, bεε wirugibu ka guro gurobu, ⁹ i n sōm geerun gari bikiamō te sa yēmō kua ka nge mε u ka bεkura, ¹⁰ n weene bεε kpuro ka maa Isireliba kpuro i n yē ma durō wi i waamō u yō bēen wuswaa, u bεkurawa mam mam ka Yesu Kirisi Nasarētigiin yīsirun dam, wi i kpare dāa bunanaru wōlō ma Gusunō nūn seeya gərin di. ¹¹ Yesu wiya, kpee te bεε banōbu i yina, ma ta kua gani gəmburun dam. ¹² Faabagii goo sari ma n kun mō wi. Domi Gusunō kun maa tambu yīsiru garu wē handunia sō te ba koo soku bu ka faaba wa.

¹³ Sanam mɛ ba gia ma Piɛɛ ka Yohanu ba sãawa bwɛɛbwɛɛbu, ba n̄ maa keu kue, ben wərugəra bu bitɪ kua, ma ba tuba ma ba raa wāa ka Yesu sannu.

¹⁴ Ye ba durɔ wi u bɛkura wa u yɔ̄ ka Piɛɛ ka Yohanu sannu, ba n̄ fɛɛ wa bu gari gɛɛ gere. ¹⁵ Yen sɔ̄na ba bu sɔ̄wa ba nɛɛ, bu yario mɛnnɔ yee ten min di. Ye ba yara, be ba wāa mi, ba wesiana ¹⁶ ba nɛɛ, mba sa ko ka durɔ be ko. Domi Yerusalemugibu kpuro ba yɛ ma ba sɔm damgii bakaru kua, sa n̄ kpɛ su ye siki. ¹⁷ Adama su bu gerusi su nɛɛ, bu ku raa maa goo gāanu sɔ̄ ka yĩsi te, kpa gari yi, yi ku maa kparara tɔmbun suunu sɔ̄.

¹⁸ Yera ba kpam bu soka ma ba bu yinari bu maa gari gere n̄ kun mɛ bu waasu ko ka Yesu yĩsiru.

¹⁹ Adama Piɛɛ ka Yohanu ba bu sɔ̄wa ba nɛɛ, bɛɛn tii i bwisikuo i wa n̄ n̄ koo Gusunɔ wɛre su bɛɛ mɛm nɔ̄wa, kpa su n̄n̄ deri. ²⁰ Domi bɛsɛ sa n̄ kpɛ sa kun gerua ye sa wa ka ye sa nua.

²¹ Ba kpam bu gerusi gem gem, ma ba bu yɔ̄su. Ba n̄ swaa wa ye ba koo ka bu sɛɛyasɪa yɛn sɔ̄ tɔmbu kpurowa ba Gusunɔ siaramɔ ye ya kooran sɔ̄. ²² Domi durɔ wi ba bɛkia ka maamaaki mi, u wɔ̄o weeru kere.

Naanɛ dokeoba wərugəru kanamɔ

²³ Ye ba Piɛɛ ka Yohanu yɔ̄su ba kpa, ba wura ben berusebun mi, ma ba bu kpuro saaria ye yāku kowo tɔnwerobu ka guro guroba bu sɔ̄wa.

²⁴ Sanam mɛ ba gari yi nua, be kpuro ba ka nɔ̄ tia Gusunɔ kana, ba nɛɛ, Yinni, wuna a wɔ̄llu ka tem ka nim wɔ̄ku taka kua ka ye ya wāa mi sɔ̄ kpuro. ²⁵ Wuna a maa gerua ka Hunde Dɛɛron baa saa bɛsɛn sikado Dafidi wunɛn sɔm kowon nɔ̄n di a nɛɛ,

“Mban s̄na t̄n tukobu ba m̄ru bara.
Mban s̄na t̄mba bwisikum̄ ye ya ñ koor̄.

²⁶ Handunian sinamba seewa.

Ma wirugiba m̄nna bu ka Yinni Gusun̄ ka win
Kirisi tabu ko.”

²⁷ Geema, wuu geni s̄ora Herodu ka P̄nsu Pilati
ka t̄n tukobu ka maa Isireliba, be kpuro ba m̄nna
ba ka Yesu wunen s̄m̄ d̄ero wi a kua Kirisi tabu
kua. ²⁸ M̄ya ba yabu baayere kua ye a raa yi wunen
dam ka wunen himba s̄o. ²⁹ Yen s̄ t̄, Yinni a ben
gerusibu laakari koowo, kpa a de b̄s̄ wunen s̄m̄
kowobu su wunen gari yi kpara ka w̄ruḡru. ³⁰ A
wunen n̄mu d̄em̄ gu t̄mbu b̄kia, a de ȳrenu ka
s̄m̄ maamaakiginu nu koor̄ ka wunen s̄m̄ d̄ero
Yesu win ȳsiru.

³¹ Ye ba kanaru kua ba kpa yam mi ba m̄nne mi,
mu ȳira diki diki. Be kpuro ba Hunde D̄ero yiba,
ma ba Gusun̄n gari waasu w̄ri ka w̄ruḡru.

Naane dokeobun m̄o teeru

³² Naane dokeo be kpuro ba w̄a n̄o tia s̄o mam
mam. Goo sari wi u gerua ḡa ni u m̄ wigina,
ba ye kpuro m̄nnawa ba m̄ sannu. ³³ Ka yiiko
baka ḡro be, ba ka Yinni Yesun seebu ḡrin din
seeda dim̄, ma Gusun̄n durom bakam w̄a be
kpuro s̄o. ³⁴ Goo sari be s̄o wi u s̄aru m̄. Domi
be ba gbenu m̄ ñ kun m̄ ȳenusu, ba ye kpuro
d̄arikirawa ma ba ka yen gobi na ³⁵ ba ḡrobu w̄,
ma ba gobi yi b̄nu kua nge m̄ baawuren bukata
n̄.

³⁶ Nge m̄ya Yos̄fu Lefi kua wi ba mara Sipū, wi
ḡroba maa m̄ Baanabasi, ȳsi ten tubusiana dam
k̄̄. ³⁷ U tem m̄ ma u mu d̄ra u ka m̄n gobi na u
ḡrobu w̄.

5

Anania ka Safira

¹ Adama durə goo maa wāa wi ba ra nɛɛ Anania, ka win kurə Safira. Durə wi, u win tem gam dərə, ² ma u mən gobin sukum tii yiiya, ka win kurən yēru, ma u sukum mɛ n tie gərobu wē. ³ Yera Piɛɛ u nɛɛ, Anania, mban sōna a dera Setam dua wunən gōruə ma a Hunde Dɛero weesu kua, ma a tem mən gobin sukum tii yiiya. ⁴ A sere tem mɛ dərə, n n wuna a mu mə ro? Ye a mu dərə a kpa, mən gobi kun sāa wunɛgii? N n mən na, mban sōna a gōru doke a ka yenin bweseru ko. N n tumbu a weesu kua, Gusunəwa a kua.

⁵ Ye Anania u gari yi nua, mii mii u wəruma u gu. Ma berum bakam tən be kpuro mwa be ba gari yi nua. ⁶ Aluwaasiba ba seewa ba win goru bəkua ba ka yara ba sikua.

⁷ Yen biru n kua nge kəba ita, ma win kurə Safira u duuma. N deema u n yē ye n win durə kua. ⁸ Piɛɛ nùn bikia u nɛɛ, a man sōwə, amɛ kasawa i tem mɛ dərə?

Ma u wisa u nɛɛ, oo, mɛya mi.

⁹ Piɛɛ nùn sōwa u nɛɛ, mban sōna bɛɛ yiru kpuro i gōru doke i ka Gusunən Hunden laakari mɛɛri mɛsum. Wee be ba wunən durə sikua ba wāa dii kənnəwə, ba koo maa ka nun yari.

¹⁰ Mii mii u wəruma Piɛɛn wuswaaə u gu. Ma aluwaasi be, ba dua ba deema u gu, ba maa win tii sua ba ka yara ba da ba sikua win durən sikirun bəkua. ¹¹ Berum bakam Yesun yigberu kpuro mwa, ka maa baawure wi u gari yi nua.

Səm maamaakigii dabinu

¹² Gəro be, ba maamaaki ka səm damgii dabinu m̀ təmbun suunu səə. Ma naanə dokeobu kpuro ba mənne sannu Saloməən kəbeə. ¹³ Tən tuko goo kun kākā u ka bu mənne, adama tamba bu beere wē gem gem. ¹⁴ Ma naanə dokeo ben geera sosimə ta dəə, durəbu ka kurəbu dabinu, be ba Yinni naanə doke. ¹⁵ Ma ba barəbu yara swəeə ba bu kpī kpin yenu ka kāsasu wəllə, n wa Piēə ù n sarə, win tiro gu ka ben gabu wukiri. ¹⁶ Tən dabinu maa naamə saa Yerusalemun baru kpaanun di ka ben barəbu, ka be ba wərekunu mə. Ma be kpuro ba bekuramə.

Gərobun nəni swāaru

¹⁷ Adama yāku kowo tənwero, ka win tambu be ba sāa Sadusiba ba ka gərobu nisinu seewa. ¹⁸ Ba gəro be mwa, ma ba bu pirisəm doke. ¹⁹ Adama yen wəkuru Yinnin gərado u na u pirisəm gamboba kənia, u bu yara. U bu səəwa ²⁰ bu doo bu yəra sāa yerə kpa bu tambu wāa ten gari kpuro nəəsia.

²¹ Ye gəro be, ba yeni nua ba kpa, ba dua sāa yerə yam sāreru, ba waasu wəri yande.

Ye yāku kowo tənwero ka win tambu ba mənna ba wuun wirugibu ka Isireliban guro gurobu kpuro soka, ma ba gəra pirisəm mi, ba nəe, bu ka gəro be na. ²² Adama ye sāa yerun kəsoba tura mi, ba n gəro be wa pirisəm səə. Ma ba wura mənno yerə ²³ ba nəe, ye sa tura mi, sa deema pirisəm dira bəri mam mam, sa maa kəsobu deema ba yə kənnəwə. Adama ye sa gamboba bəsia, sa n goo wa dii te səə.

²⁴ Ye sāa yerun kəsobun tənwero ka maa yāku kowo tənwerobu ba gari yi nua, ba biti soora, ba n gari yin wii goberu yē. ²⁵ Yera durə goo u na u

nɛɛ, ase tən be i pirisəm doke mi, ba wāa sāa yerə
ba təmbu keu sōsima!

²⁶ Ma kōsobun tənwero wi, ka win təmbu gabu
ba da ba ka bu na mənno yerə. Adama n n̄ ka dam,
yèn sō ba təmbun bərum mə bu ku raa bu kpenu
kasuku. ²⁷ Ye ba ka bu na, ba bu yōrasia Yuuban
guro gurobun wuswaa. Yāku kowo tənwero wi, u
bu gari bikia ²⁸ u nɛɛ, sa bɛɛ yinari mam mam sa nɛɛ,
i ku maa waasu ko ka durə win yīsiru. Adama wee,
i bɛɛn sōsiru kpəra i keu sōsi Yerusalemu kpuro
sə, ma i kī i sun durə win gəon taarɛ wē.

²⁹ Yera Piɛɛ ka goro be ba tie ba nɛɛ, tilasiwa su
ka Gusunə mɛm nōwa, n n̄ mə təmbu. ³⁰ Gusunə
bɛsɛn sikadoban Yinniwa u Yesu seeya gərin di, wi
i raa dāa bunanaru kpəre i go. ³¹ Wiya Gusunə u
sua wəllə u sinasia win nəm geuə, u n sāa sunə ka
Faaba kowo u ka de Isireliba bu gōru gəsia, kpa bu
ben toranun suuru wa. ³² Bɛsɛra sa sāa yen seeda
diobu, bɛsɛ ka Hunde Dɛero wi Gusunə u təmbu kā
be ba n̄n mɛm nōwa.

³³ Ye ba gari yi nua, ba məru bara too too sere
ba kī bu goro be go. ³⁴ Adama Falisi turo be sə wi
ba ra nɛɛ Gamalieli, wi u sāa woodan keu koosio,
u bɛɛrɛ mə gem gem təmbu kpuro sə, u seewa u
yōra mənno wuswaa, u nɛɛ, bu gina goro be yaro.
³⁵ Ma u bu sōwa u nɛɛ, bɛɛ Isireliba, i laakari koowo
ye i kī i durə beni kua. ³⁶ Gasə, durə goo u kurama
wi ba sokumə Tedasi wi u tii bɛɛrɛ wē gem gem,
ma təmbu nge nɛɛru (400) ba n̄n swīi. Adama ba
n̄n go, win bwāaba yarina baama kpuro, ma ba
win gari duari. ³⁷ Win biru gari garin sanam, durə
goo wi ba mə Yudasi Galilegii, u kurama. U maa
tən dabinu wa be ba n̄n swīi. Adama ba maa durə

wi go ma win tamba yarina. ³⁸ Yen sã, na bæe bwisi kɛmɔ gari yini sɔɔ, i durɔ beni derio i de bu doona. N n tɔnun sɔɔsirun na, n kun mɛ tɔnun sɔmburu, n koo nɔru ko. ³⁹ Adama n n Gusunɔn sɔmburun na, i n kpɛ i bu kamia. I ku tii kari bɔrie i ka Gusunɔ sanna.

Ma ba win gari wura. ⁴⁰ Ba gɔro be soka ba seni so, ma ba bu yinari bu maa ka Yesun yĩsiru gari ko pai. Ma ba bu yɔsu. ⁴¹ Ma gɔro be, ba doona mɛnnɔ yeru min di ka nuku doo bakabu yɛn sã Gusunɔ u bu garisi be ba tura bu yaa kasiki Yesun yĩsirun sã. ⁴² Tɔru baatere, sãa yerɔ ka yɛnusa, ba ra n Labaari gea waasu mɔ kpa ba n keu sɔɔsimɔ ma Yesuwa Kirisi wi.

6

Ba sɔm kowobu nɔɔba yiru gɔsa

¹ Sɔɔ mɛɛ te sɔɔ, nge mɛ naanɛ dokeoba sosimɔ, Yuu be ba Gerekim tɔna gerumɔ ba ka be ba tie wɔki yɛn sã ba ben gɔminibu duarimɔ tɔɔ baateren dɛianun bɔnu sɔɔ. ² Ma gɔrobu wɔkura yiru ye, ba naanɛ dokeobu kpuro mɛnna ba nɛɛ, n n weenɛ su Gusunɔn garin waasu deri kpa sa n dɛianun gari mɔ. ³ Yen sã, besɛgibu i tɔn durɔbu nɔɔba yiru gɔsio bæen suunu sɔɔ be ba seeda gea diiyammɛ, be ba Hunde Dɛero yiba kpa ba n bwisi mɔ, kpa su bu sɔmbu te nɔmu sɔndia. ⁴ Kpa besɛn tii sa n kanaru ka Gusunɔn garin waasu mɔ sa n dɔɔ.

⁵ Tɔn be kpuro ba gari yi wura ka nuku dobu. Ma ba Etiɛni gɔsa wi u Hunde Dɛero yiba, win naanɛ dokebu bu maa kpã, ka maa Filipu ka Pokori ka Nikanɔri ka Timɔɔ ka Paamenasi ka sere Nikola

Antioşigii wi u gəsira Yuu. ⁶ Ba ka bu da gərobun mi, ma gəroba bu kanaru kua ba bu noma səndi wirə.

⁷ Nge meya Gusunən gari yi ka kpararamə baama. Ma naanə dokeobun geera sosimə ta dəə Yerusalemə, ma yāku kowo dabira maa naanə doke.

Ba Etienin mwa

⁸ Etienin wi, Gusunə u nùn durom bakam kua u nùn dam kã, ma u səm maamaakiginu ka yĩrenu kua təmbun suunu səə. ⁹ Adama durəbu gabu saa Yuuban mənno yerun di te ba ra soku tii məwəbugiru, ka Sirenin Yuu gabu ka Alesandirigibu ka gabu saa Silisi ka Asin di ba seewa ba ka Etienin sikirinamə. ¹⁰ Adama ba kpana bu nùn kamia yèn sō u gari gerumə ka Hunde Dəeron dam ka bwisi. ¹¹ Yera ba durəbu gabu gobi kã asiri səə bu ka gere ma ba nua u Məwisi ka Gusunə gari kam gerusi. ¹² Məya ba ka təmbun mərū seesia, ka guro gurobu ka wooda yērobu. Ba da Etienin mi ba nùn mwa ma ba ka nùn da Yuuban guro gurobun mənən wuswaa. ¹³ Yen biru ba ka durəbu gabu na be ba nùn seeda weesugia diisi ba nē, durə wini u ra n bəsen sāa yee dəeraru ka Məwisin wooda sankuməwa. ¹⁴ Domi sa nua u gerua ma Yesu Nasaretigii wi, u koo sāa yee teni sura, kpa u bəsen deema kpuro kəsi ye Məwisi u sun wē.

¹⁵ Be kpuro be ba sō mənno ge səə, ba Etienin nən girari, ma ba wa win wuswaa ballimə nge Gusunən gəradogia.

7

Etienin waasu

¹ Yera yāku kowo tənwero u Etiēni bikia u nēē, gari yi, geema?

² Etiēni u wisa u nēē, nēn bisibu ka nēn baababa i man swaa dakio. Gusunə yilikogii u bēsən baaba Aburhamu kure sanam mē u wāa Mesopotamin tem səə u sere sina Haraniə, ³ u nūn sōəwa u nēē, u win dusibu ka win tem derio kpa u da tem gam mē u koo nūn sōəsi. ⁴ Yen sōna Aburhamu u Kaladegibun tem yara, ma u da u sina Haraniə. Ye win baa u gu u kpa, Gusunə u nūn seeyama min di, u na tem mē səə, mi bēē i wāa tē. ⁵ Sanam mē, u n nūn ayeru garu kā tem mē səə, baa naa dabusa teeru, adama baa mē Aburhamu kun gina bii mara Gusunə u nūn nəə mwēeru kua ma u koo nūn tem mē wē, kpa mu n sāa wi ka maa win bibugim.

⁶ Ye wee ye Gusunə u Aburhamu sōəwa. U nēē, win biba koo sərū di tem tukumə mi ba ko n sāa yobu, kpa bu nōni swāaru wa sere wōə nēeru (400).

⁷ Gusunə u maa nēē, win tii koo ka bwese te siri te ta koo bu ko yobu. Yen biru ba koo yari tem min di bu na tem mē səə mi ba koo nūn sā. ⁸ Saa ye səə, Gusunə maa Aburhamu bango kobun wooda wē. Ma Aburhamu u win bii Isaki bango kua ye ba wi mara u kua sōə nəəba ita. Nge mēya Isaki u maa Yakəbu kua, ma Yakəbu u maa win bibu wəkura yiru kua nge mē. Bera ba kua Yuuban bwesenu wəkura yirun baababa.

⁹ Yakəbun bii be, ba ka Yosēfu nisinu kua, ma ba nūn Egibitigibu dore ba ka doona. Adama Gusunə u wāa ka wi, ¹⁰ ma u nūn yakia saa win wahala kpuron di. U maa nūn bwisi kā ma u durom wa, Egibitin sina bokon mi, ma u nūn kua Egibitin tem yēro ka maa win yenu yēro. ¹¹ Gōəra tunuma Egibiti

ka Kananin tem sɔɔ ta bu nɔni sɔɔwa too too. Bɛsɛn sikadoba ba ɲ gāanu wa bu di. ¹² Ye Yakɔbu u nua ma dīanu wāa Egibitiɔ, u bɛsɛn sikado be gɔra mi, nɔn gbiikiru. ¹³ Ye ba da mi nɔn mɛɛruse, Yosefu u tii win maabu tubusia, ma Egibitin sunɔ u maa Yosefun dusibu gia. ¹⁴ Ma Yosefu u Yakɔbu win tundo sokusia ka win dusibu kpuro bu na win mi. Ben geera sāa tɔmbu wata ka wɔkura nɔɔbu. ¹⁵ Nge mɛya Yakɔbu u ka da Egibitiɔ. Miya u gu, miya maa bɛsɛn sikado be, ba gu. ¹⁶ Ma ba ka be kpuron gonu wura Sikɛmuɔ ba nu kpɛɛ siki kpee wɔrugiru sɔɔ te Aburhamu dwa Hamɔrin bibun mi Sikɛmuɔ.

¹⁷ Ye saa ya turuku kua ye Gusunɔ u koo ka win nɔɔ mwɛɛru yibia te u Aburhamu kua, bɛsɛn tɔmba sosimɔ ba dabiamɔ Egibitiɔ ¹⁸ sere n ka kua sina boko goon waati wi u kun Yosefun gari yɛ. ¹⁹ Sina boko wi, u bɛsɛn tɔmbu nɔni wɔkua u ka bu kɔsa kua, u bu tilasi kua bu ka ben bii wɛɛnu kɔ kpa nu gbi. ²⁰ Saa ye sɔɔra ba Mɔwisi mara. Bii burɔwa wi u Gusunɔ wɛɛremɔ. Ba nɔn nɔɔri suru ita win tundon yɛnuɔ. ²¹ Ye ba ka nɔn da ba kɔ, Egibitin sunɔn bii tɔn kurɔ u nɔn sua u kua nge win tiin bii. ²² Ba nɔn Egibitigibun keu kpuro sɔɔsi ma u kua tɔn boko gari gerubu ka kookoosu sɔɔ.

²³ Sanam mɛ u wɔɔ weeru tura, u gɔru doke u win tɔmbu Isireliba beram da. ²⁴ U wa Egibitigii goo u ben turo nɔni sɔɔmɔ. U wigii faaba da, ma u Egibitigii wi so u go. ²⁵ U tamaa sāa win tɔmba koo tubuwa ma Gusunɔwa nɔn gɔra u ka bu yakia, adama ba ɲ tuba. ²⁶ Yen sisiru u deema ben gaba sannamɔ. Ma u kɔ u bu yakiana u nɛɛ, i nɛn gari swaa dakio. Bɛɛ, be i sāa dusinu, mban sɔna i mɛɛra koonamɔ. ²⁷ Adama durɔ wi u win beruse nɔni

səəmə mi, u Məwisi bəria u nəe, wara nun kua bəsen wirugii ka siri kowo. ²⁸ A kī a maa man gowa nge me a Egibitigii wi go gīa? ²⁹ Ye Məwisi u gari yi nua, u kpikiru sua Madianin tem gia. Miya u bii tən durəbu yiru mara.

³⁰ Wəə weerun biru, Gusunən gərado u Məwisi kurema awīi gēe səə, yi yi sāare yi dōə mwaaramə, ghaburu səə mi guuru gara wāa te ba ra soku Sinai. ³¹ Məwisi u bitī soora ye u yi wa, ma u yi susi u mēera tii. Sanam mēya u Yinni Gusunən nəə nua ga gerua ga nəe, ³² wiya Gusunə win sikadoban Yinni, wiya Aburhamu ka Isaki ka Yakəbun Yinni. Ye Məwisi u nua mē, yera u diira, u n maa kāka u yam mi mēera. ³³ Yinni Gusunə nūn səəwa u nəe, u win salubata pweto, domi yam mi u yə mi, yam dēerama. ³⁴ N wee, u win təmbun nəni swāaru wa te ba waamə Egibitiə. U ben weeweenu nua, yera u sarama u ka bu faaba ko. Tē, u na u nūn gəri Egibitiə.

³⁵ Məwisi wi ba yina mi, ba nəe, wara nūn kua ben wirugii ka siri kowo, wiya Gusunə u gəra u kua ben wirugii ka faaba kowo, ka Gusunən gərado win somiru wi u nūn kure awīi səə. ³⁶ Durə wiya u bu yara saa Egibitin di. U maamaaki ka səm damginu kua Egibitiə ka nim wəku səə ge ba mē Naa yari ka maa ghaburu səə mi ba kua wəə weeru. ³⁷ Məwisi wiya u Isireliba səəwa u nəe, Gusunə koo bu səmə goo seeya ben bweserə, nge wi. ³⁸ Məwisi wiya u wāa ghaburə Isireliban suunu səə, ka bəsen baababa sannu, ka maa Gusunən gərado wi u ka nūn gari kua guuru wəllə te ba ra soku Sinai. Ma u Gusunən gari wāarugii mwa, u ka sun yi wē.

³⁹ Adama bəsen baaba be, ba yina bu nūn mēm

nəwə. Ba nùn yina ba kī bu kpam wura Egibitiə.
⁴⁰ Yen sōna ba Aroni sōwə ba nəε, u bu būnu kuo
 ni nu koo bu swaa gbiiya. Domi Məwisi wi, wi u
 bu yarama saa Egibitin tem di, ba n̄ yē ye n nùn
 deema. ⁴¹ Dəma tera ba bwāaroku kua ge ga ka naa
 buu weenε, ma ba gu yākuru koosi. Ma ben nukura
 dora ben nəman səmburun s̄. ⁴² Adama Gusunə
 u tii gawa ben min di, ma u dera ba sō ka suru ka
 kperi sāwa, nge mε u gerua win səməbun tireru sō
 u nəε,

“Bεε Isireliba i ka kua wō weeru gbaburu sō i man
 yākunu ka kēnu kuare?”

⁴³ Bwāarokuna i sōwə ni i kua i ka būnu s̄,
 nge Mələkun kuu bekurugiru ka Refanin kpera.
 Yen sōna na kon bεε bərie sere Babilonin bera giə.”

⁴⁴ Bεsən baababa ba raa Gusunən kuu
 bekurugiru mə te ta s̄a seeda ma u wāa ka be.
 Məwisi u tu kua nge mε wi u ka nùn gari kua, u nùn
 sōwə. U tu kuawa mam mam nge te u wə. ⁴⁵ Ma
 bεsən baababa be ba tu tubi di, be ka Yosue ben
 gbiikoo, ba ka tu dua tən tukobun tem sō mε ba
 mwa sanam mε Gusunə u tən tuko be gira. Ma ta
 wāa mi sere Dafidin waati. ⁴⁶ Gusunə u ka Dafidi
 nənu geu mεera, ma u kanaru kua u ka kpī u wi
 Yəkəbun Yinni diru bania. ⁴⁷ Adama Saloməwə u
 nùn dii te bania.

⁴⁸ Ka yen de kpuro Wərukoon wāa yera kun wāa
 dinu sō ni tən u bana. Nge mε Gusunən səmə goo
 u yorua,

⁴⁹ “Yinni Gusunə u nəε,
 wəlla nən sina gəna.

Ma tem mu s̄a nən naa sənditia.
 N n mən na, dii teren bwesera i ko i man bania.
 Nge wāa yee terà ta ko n s̄a nən wēra yeru.

50 N nən noma ya ye kpuro taka kua?”

51 Etieni u maa bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ degangamgibu! Bɛɛn gɔrusu ka bɛɛn swasu su sɔɔ nge be ba n Gusunɔ nasiegisu, i ra n Hunde Dɛero yinamɔ, i mɔwa nge bɛɛn baababa. 52 Gusunɔn sɔmɔ wara bɛɛn baababa ba n nɔni sɔɔwa. Ba bu go be ba Geegiin naarun gari kua, ma tɛ, bɛɛn tii i Geegii wi kərumɔtɔnu kua i nɔn go. 53 Bɛɛya i Gusunɔn wooda mwa ye ba bɛɛ wɛ Gusunɔn gɔradoban min di. Adama i n ye mɛm nɔɔwɛ.

Etienin gɔɔ

54 Ye ba Etienin gari yi nua, ba mɔru bɛsira sere ba ben nikibii dwɛɛmɔ. 55 Adama Etieni u Hunde Dɛero yiba, ma u wɔllu nɔni girari u Gusunɔn yiiko wa, u maa Yesu wa u yɔ Gusunɔn nɔm geuɔ. 56 Ma u nɛɛ, wee, na wa wɔlla wukiare, ma Tɔnun Bii u yɔ Gusunɔn nɔm geuɔ.

57 Sanam mɛya ba ben swasu kɔrua ka noma, ba kuuki kua, ma ba duki da sannu ba nɔn kunisi. 58 Ba nɔn gawa ba yara wuun di, ma ba nɔn kpenu kasukum wɔri. Tɔn be, ba ben kumboorosu pweta ba yi aluwaasi goon mi wi ba ra nɛɛ Sɔɔlu. 59 Sanam mɛ ba Etieni kpenu kasukumɔ u kanaru kua u nɛɛ, Yinni Yesu, a nɛn hunde mɔɔ. 60 U yiira u gbɔra wɔllɔ u nɛɛ, Yinni a ku bu tora teni garisi.

Ye u yeni gerua u kpa, ma u gu.

8

1 Saa ye, Sɔɔlu u ka be ba Etieni go nɔɔ tia sɔɔ.

Sɔɔlu u Yesun yigberu nɔni sɔɔwa

Saa dɔma ten diya ba Yesun yigbɛ te ta wɔa Yerusalemɔ nɔni sɔɔ bakabu torua. Naanɛ

dokeobu kpuro ma n kun mə ɣərobu, ba yarina ba da Yudean temə ka Samarin temə. ² Ma durəbu gabu be ba Gusunən beere yē, ba Etieni sikua ka nuku sankira bakanu.

³ Adama Səəlu u kookari mə u ka Yesun yigberu kam koosia. U yenusu duurimə u tən durəbu ka tən kurəbu gawamə u bu kpēemə pirisəm səə.

Filipu u Labaari gea waasu mə Samariə

⁴ Be ba yarina ba da baama kpuro ba Labaari gea waasu mə. ⁵ Filipu u da Samari marə ma u wuu gen təmbu Kirisi win gari waasu kua. ⁶ Tən wərusu su win gari nua ma su səm maamaakiginu wa ni u kua, ma be kpuro ba win gari swaa daki mam mam. ⁷ Filipu u werekunu gira tən dabinun wasin di, ma nu yarimə ka wuri beke. U maa yemə dabinu bekia, ka bən wasin bee tia gu. ⁸ Ma nuku doo bakabu wāa wuu ge səə.

⁹ Durə goo wāa wuu ge səə, wi ba ra nəe Simə. U ra n ka dobo dobo maamaaki dabiru mə Samarigibun wuswaa, u maa tii garisi tən boko. ¹⁰ Təmbu kpuro bwēbwēbu sere ka damgibu, ba ra n win gari swaa daki gem gem kpa ba n mə, wiya Gusunən dam bakam mə.

¹¹ Ba ra nən swaa daki yèn sō saa tēebun di win dobo dobo ya ra n bu biti sāa. ¹² Adama ye tamba Labaari gea naane doke ye Filipu u bu waasu kua, ye ya ka Gusunən bandu ka Yesu Kirisin yīsiru yā, ba bu batemu kua tən durəbu ka tən kurəbu. ¹³ Siməən tii maa naane doke ma ba nən batemu kua. U Filipu swīi baama kpuro ma u biti kua too ye u səm damginu ka maamaaki wa ye ya kooramə.

¹⁴ Ye ɣəro be ba wāa Yerusalemə ba nua ma Samarigibu ba Gusunən gari naane doke ba bu Piē

ka Yohanu gəria. ¹⁵ Ye ba tura mi, ba kanaru kua naanɛ dokeo ben sã Hunde Dɛero u ka du be sɔɔ. ¹⁶ Domi Hunde Dɛero kun gina saramɛ ben goon mi, ba gesi bu batɛmu kuawa ka Yinni Yesun yĩsiru. ¹⁷ Yera Piɛɛ ka Yohanu ba bu nɔma sɔndi wirɔ, ma Hunde Dɛero dua be sɔɔ.

¹⁸ Ye Simɔɔ u wa ma Hunde Dɛero dua be sɔɔ sanam mɛ goro be, ba bu nɔma sɔndi wirɔ, yera u kĩ u bu gobi kɛ. ¹⁹ U nɛɛ bu maa nùn yiiko ye wɛɛyɔ, kpa baawure wi u nɔmu sɔndi wirɔ Hunde Dɛero u n da du yɛro sɔɔ.

²⁰ Adama Piɛɛ nùn sɔɔwa u nɛɛ, wunɛ kaa kam ko ka wunɛn gobi sannu yèn sã a tamaa kaa kpĩ a Gusunɔn kɛru ka gobi dwe. ²¹ A n kɛ a n nɔma mɔ sɔmbu te sɔɔ, domi wunɛn gɔru ga n dee dee sãa Gusunɔn wuswaaɔ. ²² Yen sã, a gɔru gɔsio wunɛn kom kɔsum di, kpa a Yinni kana u nun wunɛn bwisiku kɔsunu suuru kua n n koo koorɔ. ²³ Domi na wa ma wunɛn daa ya sosu, ma toraru ta nun bɔkua.

²⁴ Simɔɔ u bu wisa u nɛɛ, bɛɛn tii i man kanaru kuo Yinnin mi kpa gãa ni i man sɔɔwa mi, nu ku man deema.

²⁵ Ye ba seeda ye di ma ba Yinnin garin waasu kua ba kpa, ba gɔsira ba Yerusalemun swaa wəri. Nge mɛ ba dɔɔ ba Labaari gean waasu mɔ Samarin baru kpaa dabinu sɔɔ.

Filipu ka Etiopin wirugii goo

²⁶ Adama Yinnin gɔrado goo u ka Filipu gari kua u nɛɛ, u seewo u da sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia u swaa ye swĩi ye ya dɔɔ saa Yerusalemun di sere ka Gasa. Swaa ye, swaa tɔkɔra.

27 Ma u seewa u da. Miya u Etiopin tən kurə sunən dukian wunanəsun wirugii wa wi ba maatam kua. Durə wi, u da Yerusalemuə u ka Gusunə sā. 28 Yera u wiə u sō win dumin kəkə sōə u Gusunən səmə Esain tireru garimə. 29 Hunde Dεero u Filipu sōəwa u doo kəkə yen bəkuə.

30 Filipu u duka da kəkə yen mi, ma u nua durə wi, u garimə Gusunən səmə Esain tireru sōə. U nūn bikia u nεε, n nun yeeri ye a garimə mi?

31 Wirugii wi, u wisa u nεε, aməna n ko n ka man yeeri ma n kun mə goo u man yi tubusia.

Ma u Filipu kana u kəkə ye yōəma bu sina sannu.

32 Ye wee ye durə wi, u garimə saa Gusunən garin di.

“Ba ka nūn da nge yāa te ba koo saka.

Nge yāa buu ge ga maari sēε sanam mε ba gen sansu buramə,

nge mεya u n win nəə baaye.

33 Ba nūn kawa, ma ba yina bu nūn siria dee dee.

Wara koo kpī u saa yen təmbun gari gere.

Domi ba nūn wāaru wunari, u n maa wāa tem mε sōə.”

34 Durə wi, u Filipu bikia u nεε, na nun kanamə, a man sōəwə waran sōna Gusunən səmə wi, u yeni yorua. Win tiin sōna? Nge goon sō.

35 Yera Filipu u waasu wəri. U torua ka səmən gari yi, ma u nūn Yesun Labaari gea tubusia.

36 Nge mε ba dōə sannu swaa ye sōə, ba tura daaru garun mi, mi nim wāa. Ma durə wi, u nεε, nim wee, mba n man tie na n kon ka batemu ko. [

37 Filipu u nūn wisa u nεε, kaa kpī a batemu ko à n naanε doke ka wunen gōru kpuro.

Durə wi, u nəε, mɛya na naanε doke ma Yesu Kirisi sãawa Gusunən Bii.]

³⁸ Ma wirugii wi, u dera ba win kɛkɛ yōrasia. Wi ka Filipu ba sara ba da daaru mi, ma u nùn batemu kua. ³⁹ Ye ba yara min di, Yinnin Hunde u ka Filipu doona. Wirugii wi, u n maa nùn wa, adama u win swaa wəri u doona ka nuku dobu. ⁴⁰ Filipu maa deema u wāa wuu gagu sɔɔ ge ba ra soku Asɔtu. U Labaari gean waasu kua mi, ka maa wuu si su wāa swaa ye sɔɔ kpuro sere u ka tura Sesareɔ.

9

Sɔɔlun gōru gəsiabu

(I maa mɛrio Gərobun Kookoosu 22:6-16, 26:12-18)

¹ Sanam mɛ sɔɔra Sɔɔlu u yōrari dim dim u Yinnin bwāabu nɔni sɔ u bu go. Ma u da yāku kowo tɔnweron mi, ² u nùn bikia u Yuuban mɛnnɔ yenugibu tirenu kua be ba wāa Damasiɔ kpa ù n gabu wa be ba swaa ye swīi, n n tɔn durɔbun na, n kun mɛ tɔn kurɔbu, u ka kpī u bu mwa u bɔke u ka da Yerusalemuɔ.

³ Sanam mɛ Sɔɔlu u dɔɔ, ye u Damasi turuku kua, suaru sɔɔ yam nùn burure wɔllun di. ⁴ Yera u wɔruma temɔ, ma u nɔɔ gagu nua ga nəε, Sɔɔlu, Sɔɔlu, mban sɔna a man nɔni sɔɔmɔ.

⁵ Sɔɔlu u bikia u nəε, Yinni wuna were.

Ma Yinni nəε, nɛna Yesu wi a nɔni sɔɔmɔ. ⁶ A seewo a du wuu ge sɔɔ, ba koo nun sɔ ye kaa ko.

⁷ Durə be ba sanum mɛ dɔɔ ka wi, ba yōra ba mari sɔɔ sɔɔ. Ba nɔɔ ge nua, adama ba n goo wa. ⁸ Sɔɔlu u seewa tem di, adama baa mɛ u win nɔni wukia u n

yam wa. Ba win nəmu nenuawa ba ka dua Damasio.
⁹ U wəko kua sɔɔ ita. U ɲ di saa ye sɔɔ, u ɲ maa nɔra.

¹⁰ N deema naanɛ dokeo goo wāa Damasio wi ba ra nɛɛ Anania. Yinni u ka nɔn gari kua kāsiru sɔɔ u nɛɛ, Anania.

Ma Anania u nɛɛ, nɛ wee Yinni.

¹¹ Yinni nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a seewo a da swaaɔ ye ba ra nɛɛ Dendaru, Yudasin dirɔ, a bikia mi durɔ goo wāa wi ba ra soku Sɔɔlu Taasigii. Wee, u kanaru mɔ.

¹² Kāsiru sɔɔ u durɔ goo wa wi ba ra nɛɛ Anania, wi u dua mi u wāa ma u nɔn noma sɔndi wirɔ u ka kpam yam wa.

¹³ Anania u nɛɛ, Yinni tɔn dabina nu man durɔ win labaari sɔɔwa, ka kɔsa kpuro ye u wunen tɔmbu kua Yerusalemuɔ. ¹⁴ Ma sa nua yāku kowo tɔnweroba nɔn nɔɔ kɔ u ka tɔmbu kpuro mwa be ba wunen yīsiru sokumɔ mini.

¹⁵ Adama Yinni nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a doo domi na durɔ wi gɔsa nɛn sɔmɔ u ka nɛn yīsiru kpɔra tɔn tukobun mi, ka sinambu ka maa Isireliban suunu sɔɔ. ¹⁶ Kon maa nɔn sɔɔsi nge mɛ u koo nɔni swāaru wa nɛn yīsirun sɔ.

¹⁷ Ma Anania u seewa u da u dua diru mi, u Sɔɔlun wiru noma sɔndi u nɛɛ, Sɔɔlu nɛn beruse, Yinni Yesu wi u nun kure swaaɔ sanam mɛ a sisi, wiya man gərima a ka yam wa kpa a Hunde Dɛero yibu.

¹⁸ Mii mii gāanu wɔruma win nɔnin di nge swāan kokosu, ma u kpam yam wa. U seewa, ma ba nɔn batemu kua. ¹⁹ Ye u di u kpa ma win dam mu wurama.

Sɔɔlu u waasu mɔ Damasio

Ma Sɔɔlu u sina sɔɔ yiru ka naanɛ dokeobu Damasio. ²⁰ Yande u da Yuuban mɛnnɔ yenɔ u

waasu m̀ u gerumə ma Yesu s̄awa Gusunən Bii.
²¹ Be kpuro be ba gari yi nua, ba biti kua ba bikiana
 ba n̄e, n̄ n̄ durə wiya mi, wi u raa be ba Yesun ȳisiru
 sokumə goomə Yerusalemə, ma u na mini u ka bu
 mwa u b̄oke u ka da ȳaku kowo t̄nwerobun mi?

²² S̄əəlun waasu ya dam sosimə, u bu s̄əəsimə kam
 kam ma Yesu u s̄awa Kirisi wi Gusunə u ḡsa, sere
 Yuu be ba w̄aa Damasiə ba kpana bu wi gari wisi.

²³ S̄əə m̄ērun biru Yuuba ba wesiana bu S̄əəlu go,
²⁴ ma S̄əəlu u gari yi nua. Ma ba wuu gen gb̄ararun
 k̄onnəs̄u k̄osum w̄əri s̄əə s̄əə ka w̄əkuru bu ka n̄n
 wa bu gon s̄ə. ²⁵ Adama w̄əkuru s̄əə, S̄əəlun bw̄āabu
 ba n̄n sarasia ka bireru saa gb̄ararun f̄en̄enti gaan
 di.

S̄əəlu w̄āa Yerusalemə

²⁶ Ye S̄əəlu u wurama Yerusalemə u k̄i u ka
 naan̄e dokeobu m̄enna, adama be kpurowa ba n̄n
 b̄erum s̄āa, ba n̄ tamaa u kua naan̄e dokeo. ²⁷ Yera
 Baanabasi u ka n̄n da gərobun mi, ma u bu s̄əəwa
 nge m̄e S̄əəlu u Yinni wa Damasin swaaə, ma Yinni
 u ka n̄n gari kua. U maa bu tubusia nge m̄e
 S̄əəlu u ka Yesun ȳisiru waasu kua ka w̄əruḡəru
 Damasiə. ²⁸ Gari yin biru S̄əəlu u w̄āa ka be sannu, u
 b̄əsu Yerusalemə, u waasu m̀ ka w̄əruḡəru Yinnin
 ȳisiru s̄əə. ²⁹ U maa ka Yuu be ba Ḡerekim t̄na
 gerumə, gari kua gasə ka sikirinə, adama ba swaa
 kasu bu ka n̄n go. ³⁰ Sanam m̄e wigibu ba gari
 yi nua ba ka n̄n da Sesareə ma ba dera u doona
 Taasiə.

³¹ Nge m̄əya Yesun yigb̄eru Yudeaə ka Galileə, ka
 Samariə, ta ka alafia wa, ta dam m̀, ma ta sosimə
 ta d̄əə Yinni Gusunən nasiaru s̄əə ka Hunde D̄eeron
 dam k̄əru.

Enən bekiabu

³² Piεε u maa bəsu baama kpuro. Yera sōo teeru u naanε dokeobu beram da be ba wāa Lidaə. ³³ Miya u durə goo wa, win yīsira Enε. U sāawa yemə, u n seere win kpin yerun di saa wōo nəəba itan di. ³⁴ Piεε u nūn sōowa u nεε, Enε, Yesu Kirisiwa nun bekiamə, a seewo a wunən kpin yeru səmə.

Mii mii u seewa. ³⁵ Təmbu kpuro be ba wāa Lidaə ka Saronin baru kpaanu səə ba nūn wa, ma ba gōru gəsia ba Yinni naanε doke.

Dəəkasi u wurama gərin di

³⁶ N deema, Yopeə tən kurə naanε dokeo goo wāa mi, win yīsira Tabita. Teya ba maa mə Dəəkasi ka Gεεkim. Kurə wi, u ra n səm geenu mə kpa u n sāarobu somimə. ³⁷ Yera u bara u gu. Ba win goru disi wəka ba ka da ba kpī gidambisa wəllə. ³⁸ Yope ka Lida kun tondine, yen sōna, ye naanε dokeo be ba wāa Yopeə ba nua ma Piεε u wāa Lidaə, ba nūn təmbu yiru gəria bu nūn sō u na ben mi fuuku fuuku. ³⁹ Ma Piεε u seewa u ka bu da. Ye u tura mi, ba ka nūn da gidambisa yen wəllə. Gəminibu kpuro ba yō win bəkuə ba sumə ba nūn yabenu ka yānu ganu sōosimə ni Dəəkasi u kua sanam mε u wāa ka be. ⁴⁰ Piεε u be kpuro yara dii ten min di ma u yiira u kanaru kua. Yen biru u sīra goo ten bera gia u nεε, Tabita a seewo.

Yera kurə wi, u nəni wukia. Ye u Piεε wa u seewa u sina. ⁴¹ Ma Piεε u nūn nəmu nənuə u seeya u yōrasia. Ma u naanε dokeobu ka gəmini be soka u bu Dəəkasi sōosi wasiru. ⁴² Yenin labaari ya nəəra Yopeə kpuro, ma tən dabinu nu Yinni naanε doke.

⁴³ Piεε u sǝw mεεru kua Yoπεə, yana kowo goon mi, wi ba ra soku Siməw.

10

Piεε ka Kəənəru

¹ Tabu sunə goo u wǝa Sesareə tabu kowobun wuuru səw te ba ra nεε Italigiru, win yǝsira Kəənəru.

² Durə wi, u Gusunə nasie too, wi ka win yenugibu kpuro ba Gusunə sāamə. U ra kanaru ko, u ra maa Yuuban sāarobu somi gem gem. ³ Sǝw teeru, kəba itan saka, u Gusunən gərado wa kāsiru səw, u na win mi u nūn soka u nεε, Kəənəru.

⁴ U gərado wi nəni girari tii tii ka bεrum u nεε, mba n kua yinni.

Gərado nūn sǝwa u nεε, Gusunə u wunən kanaru mwa, u maa wunən səm geenu wa ma u nun yaaya.

⁵ Tē, a gabu gərɔo Yoπεə bu durə goo sokuma wi ba ra nεε Siməw, wi ba maa mə Piεε. ⁶ U sāawa səw yana kowo goon yenuə wi ba mə Siməw. Win dira wǝa nim wǝkun bəkuə.

⁷ Ye wəllun gərado wi, u ka nūn gari kua u doona u kpa, Kəənəru u win səm kowobu yiru soka ka tabu kowo be ba ra n wǝa win bəkuən turo wi u Gusunə nasie. ⁸ U bu ye kpuro tubusia, ma u bu gəra Yoπεə.

⁹ Yen sisiru saa ye ba wǝa swaaə ma ba Yoπε turuku kooma, Piεε u yəwəw dii tεera wəllə sǝw səən saka u ka kanaru ko. ¹⁰ N deema gǝəra wi mə ma u kǝi u di. Ye ba nūn doo kuammε yera u kāsə. ¹¹ U wa Gusunə wəllə wukiara ma beku te ta sāare gǝgə bəkə ta sarama, ba ten goonu nne dεria. ¹² Te səw, yεε bwese bwesekawa wǝa mi, yi yi naasu nne mə

ka yi yi kabirimɔ ka gunɔsu. ¹³ Ma Piɛɛ u nɔɔ gagu nua ga nɛɛ, Piɛɛ a seewo a ye go a tem.

¹⁴ Adama Piɛɛ u nɛɛ, aawo pai Yinni, na n̄ yaa seserugia diire.

¹⁵ Nɔɔ ge, ga kpam gerua ga nɛɛ, ye Gusunɔ u sokumɔ diira a ku maa ye garisi seseru.

¹⁶ Nge mɛya n kua sere nɔn ita. Yande beku te, ta wura wɔllɔ.

¹⁷ Ma Piɛɛ u biti soora u tii bikia, mba k̄asi ten tubusianu. Saa yera Kɔɔnɛrun gɔro be ba raa Simɔɔn yɛnu bikiamɔ, ba gu kamɛ ba ȳɔ gen kɔnnɔwɔ. ¹⁸ Ba yɛnugibu nɔɔ k̄ɔ ba bikia sɔɔ goo ù n w̄aa mi, wi ba ra soku Simɔɔ Piɛɛ.

¹⁹ Sanam mɛ Piɛɛ u k̄asi te bwisikumɔ, Hunde Dɛɛro n̄n s̄ɔwa u nɛɛ, n wee, tɔmbu ita gaba nun bikiamɔ. ²⁰ A seewo a sara a bu ȳɔsiri a ku diriri domi nɛna na bu gɔrima.

²¹ Ma Piɛɛ u sara u da ben mi u nɛɛ, nɛna durɔ wi i kasu. Mba i kasum na.

²² Ba nɛɛ, Kɔɔnɛru tabu sunɔwa nun kasu, wi u s̄aa geegii u Gusunɔ s̄amɔ ma Yuuba kpuro ba win seeda gea dimɔ. Wɔllun gɔrado dɛɛro goowa n̄n s̄ɔwa u nun kasusio kpa u wunen nɔɔn gari nɔ.

²³ Yera Piɛɛ u durɔ be duusia yɛnuɔ u bu yaare kua.

Yen sisiru u ka bu swaa wɔri, ma Yopen naanɛ dokeobu gaba maa n̄n ȳɔsiri. ²⁴ Yen s̄ɔ itaseru ba Sesare tura, ba deema Kɔɔnɛru u win dusibu ka win bɔrɔba mɛnnɛ u ka bu mara. ²⁵ Saa ye Piɛɛ u yɛnu ge duɔ, Kɔɔnɛru u ka n̄n yinnɔ da u n̄n kpuna. ²⁶ Adama Piɛɛ u n̄n seesia u nɛɛ, a seewo, domi nɛn tii tɔnuwa.

²⁷ Saa ye u ka Kəənəru gari mə, u dua dirə u wa wee tən dabinu mənne. ²⁸ Ma u nee, beən tii i yē ma Yuuban wooda ya yina Yuu u ka tən tuko menna n kun me u da win yenuo. Adama Gusuno u man sōsi ma n n weene n goo soku disigii. ²⁹ Yen sōna na n gafara kasu na na yande ye i man soka. Tē, na beē kanamə, i man sōwə mban sōna i man kasusia.

³⁰ Kəənəru u nee, giso sō nne amadaare, na kəba itan kanaru mən n dirə. Suaru sō durə goo u yōra nne wuswaa u yaberu sebua ta ballimo. ³¹ Ma u man sōwa u nee, ne, Gusuno u nne kanaru nua, u maa nne kēnu yaaya ni na ra bwēbwēbu kē. ³² N goo gario Yopeo u man Simo Piē sokuama wi u sāa sō yana kowo goo wi ba mən Simon yenuo nim wəkun bokuo. ³³ Yen sōna na nun goria yande, a maa kua ye a ka na fuuku. Tē beē kpuro sa wāa mini Gusunon wuswaa su ka nə ye Yinni u nun sōwa a sun sō.

Piēn waasu Kəənərun yenuo

³⁴ Ma Piē u gari sua u nee, tē na gia ka gem ma Gusuno u tumbu kpuro garisi tia. ³⁵ Baawure wi u nūn nasie ma u mən dee dee, u ra yēro wure baa n n bwese teren na. ³⁶ Beē i Labaari gea yē ye u dera ba Isireliba waasu kua, ye n sāa alafian gari saa Yesu Kirsin min di wi u sāa tumbu kpuron Yinni. ³⁷ I maa yē ye ya koorə Yudea kpuro sō, ye ya torua Galileo, sanam me Yohanu u win batemun gari waasu kua u kpa. ³⁸ I Yesu Nasaretigiin baaru yē nge me Gusuno u nūn Hunde Dero ka dam wē. U da baama kpuro u sōm geenu kua u tumbu bekia be Setam u dam dore, domi Gusuno wāa ka wi. ³⁹ Beē sa sāa yen seeda diobu ye u kua Yuuban baru

kpaano ka Yerusalemuə. Ba maa nùn kpare dāa bunanaru wəllə ba go. ⁴⁰ Adama sō itase Gusunə u nùn seeya gərin di, ma u dera u tii sōsi. ⁴¹ N n̄ maa mə tambu kpurowa ba nùn wa ma n kun mə bese seeda diobu tona be Gusunə u gəsa yellun di, bese be sa di sa nara ka wi win seebu gərin din biru. ⁴² Ma u sun yiire su win gari tambu waasu kua kpa su seeda di ma wiya Gusunə u kua wasobu ka gəribun siri kowo. ⁴³ Gusunən sāməbu kpuron gari yi win seeda dimə ma baawure wi u nùn naane doke u koo win toranun suuru wa win yīsirun sō.

Tən tukobu ba Hunde Dεero mwa

⁴⁴ Saa ye Piεε u gari m̄, Hunde Dεero u sarama ben baawure sō be ba gari yi swaa daki. ⁴⁵ Yuuban naane dokeo be ba da mi ka Piεε sannu, ba bita soora yèn sō Gusunə u maa win Hunde Dεero tən tukobu wē. ⁴⁶ Domi ba nua tən be, ba ka barum tukum gari m̄ ba Gusunə siaramə. Piεε u bikia u nεε, ⁴⁷ goo koo kpī u yina bu ka bu nim batemu ko bē sō Hunde Dεero u dua nge bese?

⁴⁸ U yiire bu bu batemu ko Yesu Kirisin yīsiru sō. Yen biru ba nùn kana u ka bu sina sō yiru.

11

Piεε u Yesun yigberu

win gari tubusia Yerusalemuə

¹ Gərobu ka naane dokeobu gabu Yudean tem kpuro sō ba nua ma tən tukobu ba maa Gusunən gari nua ba yi wura. ² Sanam mε Piεε u wura Yerusalemuə, Yuuban naane dokeobu ba nùn taare wē. ³ Ba nεε u dua tən tukobun yenuə be ba n̄ bango kue, ma u yaa dibu di ka be sannu.

⁴Yen sōna Piεε u bu gari yi tubusia saa yin toren di sere ka yin nōrō. ⁵U nεε, sanam mε na wāa Yope marō, ye na kanaru mō sōo teeru na kāsiru wa. Na bekuru wa te ta sāa nge gōgō bōkō ta sarama Gusunō wōllun di, ba ten goonu nne derie ma ta yōra nen bōkuō. ⁶Ye na tu nōni girari na mēera na yεε naasu nneḡii wa, ka gherun yεε ka yεε yi yi ra kabiri ka maa gunōsu. ⁷Ma na nōo gagu nua ga man soka ga nεε, n seewo n go kpa n tem. ⁸Adama na nεε, aawo pai Yinni, na n̄ yaa seserugia diire. ⁹Na kpam nōo ge nua saa wōllun di ga nεε, n ku gāanu soku seseru ni Gusunō u sokumō diira. ¹⁰Yabu yeni ya koorawa nōn ita, yen biru ya kpam wura wōllō. ¹¹Saa ye sōo mii mii, durōbu ita be ba man ḡoriamā saa Sesaren di ba tunuma yenu mi na wāa. ¹²Hunde Dεero u man sōōwa u nεε, n ka bu doo, n ku diriri. Beṣegibu nōōba tia beni ba man yōsiri ma sa dua durō win yenuō. ¹³U sun sōōwa nge mε u wōllun ḡorado wa u yō win dirō u nεε, u ḡoo ḡorio Yopeō u ka Simōo sokuma wi ba maa mō Piεε. ¹⁴Wiya u koo nūn gari sō yi yi koo de wi ka win yenuḡibu bu faaba wa. ¹⁵Ye na nen waasu torua Hunde Dεero u sarama be sōo nge mε u kua beṣe sōo dōma te. ¹⁶Yera na Yinnin gari yaaya yi u nεε, Yohanu u ka nim batemu kua, adama ba koo beṣe batemu ko ka Hunde Dεero. ¹⁷N n mēn na, Gusunō ù n bu kēru kā tēn bweseru u sun kā sanam mε sa Yinni Yesu Kirisi naane doke, wara nε n ka Gusunō swaa ḡaṇε.

¹⁸Ye ba gari yi nua, ba ben sikirinō mari, ma ba Gusunō siara ba nεε, Gusunō maa tōn tukobu ayeru wē bu ka ḡōru ḡōsia, kpa ba n wāaru mō.

Yesun yigberu Antiasio

19 Naanə dokeobu be ba raa yarina baama kpuro nənɪ swāarun sã te ta seewa sanam mɛ ba Etiɛni go, ben gaba da sere tem mɛ ba sokumɔ Fɛnisi ka maa tem bureru garu sɔɔ te ba sokumɔ Sipu, ka maa wuu gagun mi ge ba sokumɔ Antiɔsi, ba Labaari gea kparamɔ, Yuuba tɔnawa ba sɔɔmɔ. 20 Adama naanə dokeobu gabu be ba Antiɔsi da saa Sipu ka Sirenin di, ba maa tɔn tukobu Yinni Yesun Labaari gea ye waasu kua. 21 Yinni Gusunən dam mu wāa ka be, ma tɔn dabɪnu nu gari yi naanə doke ma nu gɔru gɔsia nu wura Yinnin mi.

22 Yen labaari ya Yesun yigberu deema te ta wāa Yerusalemuɔ, ma ba Baanabasi gɔra Antiɔsi mi. 23 Sanam mɛ u tura mi, ye u wa nge mɛ Gusunɔ u tɔn be durom kua, win nukura dora. Ma u bu dam kã ba n ka Yinni maninɛ ka ben gɔrusu kpuro, 24 domi u sãa tɔn geo u Hunde Dɛɛro yiba ma win naanə dokebu kpã. Ma tɔn dabɪnu tii Yinni wẽ.

25 Yen biru u Taasi da u ka Sɔɔlu kasu. 26 Ye u nùn wa u ka nùn da Antiɔsi mi. Be yiru ba sina mi wɔɔ gira ba mɛnna ka Yesun yigberugibu ma ba tɔn dabɪnu Gusunən garin keu sɔɔsi. Antiɔsi miya ba gbia ba naanə dokeobu soka Kirisigibu.

27 Saa ye sɔɔra Gusunən sɔmɔbu gaba Antiɔsi da saa Yerusalemun di. 28 Ben turo, wi ba sokumɔ Agabusi, u seewa u yɔra mɛnnɔ sɔɔ, ma u Gusunən gari gerua ka Hunde Dɛɛron somiru u nɛɛ, gɔɔ bakara koo ko handunia kpuro sɔɔ. Nge mɛya ta maa kua tem yɛro Kolodun waati. 29 Yera naanə dokeobu ba gɔru doke bu kɛru mɔrisia nge mɛ ben baawuren mɔra nɛ, bu ka naanə dokeobu somi be ba wāa Yudeaɔ. 30 Ma ba kua mɛ, ba dera Baanabasi ka Sɔɔlu ba ka tu da guro gurobun mi.

12

Ba Yakabu go ma ba Piε pirisam doke

¹ Sanam me sɔɔra sina boko wi ba sokumɔ Herodu, u Yesun yigberun tambu gabu nɔma doke u ka bu nɔni sɔ. ² Wiya dera ba Yakabu, Yohanun mɔɔ mwa ba go ka takobi. ³ Ye u wa ma n Yuuba dore, u maa Piε mwa. N wee saa ye, pɛ ye ba n seeyatia doken tɔɔ bakara. ⁴ Ye ba nɔn mwa ba kpa, ba nɔn pirisam doke ma tabu kowobu wɔkura nɔɔbu ka tia ba nɔn kɔsu. Ba bu yi nne nne. Herodu u gɔru doke u nɔn siri tambun wuswaaɔ Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun biru. ⁵ Ba Piε neni pirisam sɔɔ, adama Yesun yigberugibu ba kanaru mɔ gem gem win sɔ Gusunɔn mi.

Ba Piε yakia

⁶ Tɔɔ te Herodu u kɔ u nɔn yara pirisam di u ka da tambun mi, ten wɔkuru Piε u dweeya tabu kowobu yirun suunu sɔɔ. Ba nɔn bɔkua ka yɔni yiru, ma kɔsobu gaba maa wɔa pirisam kɔnnɔwɔ. ⁷ Suaru sɔɔ Yinnin gɔrado u kurama ma pirisam dii te, ta yam burura. Gɔrado wi, u Piε so yɛsɔɔ u nɔn yamia u nɛ, u seewo fuuku fuuku.

Mii mii yɔni yi, yi wɔruma win nɔman di. ⁸ Ma gɔrado u nɛ, a wunen yaberu sebuo kpa a wunen salubata doke.

Piε u kua me, ma gɔrado u kpam nɛ, a wunen gɔgɔ wukirio kpa a man swi.

⁹ Piε u yara u nɔn swi, adama u tamaa u dosimɔwa, u n yɛ ye gɔrado u mɔ n sɔawa gem.

¹⁰ Ba pirisam kɔso gbiikobu sarari ka yiruse, ma ba gambo sisugia tura ye ya wɔa wuun bera gia. Yeya

ya keniarə ka tii ma ba yara ba swaa doo kame, ba gu swĩi. Ma gərado wi, u Piεε deri suaru sɔɔ.

¹¹ Sanam mε sɔɔra Piεε u tuba ye n nùn deema. Ma u tii sɔɔwa u nεε, tɛ na gia ma geema. Yinni Gusunɔwa u win gərado gərɪma u ka man yakia Herodun nɔman di, ka maa ye kpuron di ye Yuuba ba kĩ bu man kua.

¹² Ye gari yi, yi nùn yeeri yi kpa, u da Maarin yenuɔ wi u sãa Yohanu Maakun mero. Tɔn dabinu mɛnnε mi, ba kanaru mɔ. ¹³ Piεε u gambo so yenu kɔnnɔwɔ ma kurɔ sɔm kowo goo wi ba ra soku Roda, u da u swaa daki. ¹⁴ Ye u Piεεn nɔɔ tuba nuku dobu kun dere u gambo kenie, ma u duka gəsira dirɔ u bu sɔɔwa ma Piεεwa wãa kɔnnɔwɔ. ¹⁵ Ba nùn sɔɔwa ba nεε, a wiiramɔwa.

Adama u mɔ, ka geema ni.

Ma ba mɔ, win yarowa.

¹⁶ N deema Piεε u yɔ mi, u gambo soomɔ. Ye ba ye kenia, ba nùn tuba, ma ba biti soora. ¹⁷ U bu marisia ka nɔmu, ma u bu tubusia nge mε Yinni Gusunɔ u ka nùn yara pirisɔm di. U nεε, bu gari yi Yakɔbu sɔ ka maa naanε dokeo be ba tie.

Yen biru u doona u da gam gia.

¹⁸ Yen sisiru bururu nanda bakabu wãa tabu kowobun suunu sɔɔ. Ba wɔki ba mɔ, mana Piεε u doona. ¹⁹ Herodu u yiire bu nùn kasu, adama ba n nùn wa. Yen sɔna u pirisɔm kɔsobu win gari bikia ma u wooda wɛ bu ka bu da bu go. Yen biru Herodu u seewa Yudean di u da u sina sɔɔ mεeru Sesareɔ.

Herodun gɔɔ

²⁰ N wee Herodu u ka Tirigibu ka Sidonigibu mɔru bara gem gem. Yen sɔna tɔn be, ba kparana ba da win mi sannu. Gbiikaa ba ka Balatu bɔrɔnu kua

wi u sãa sina bokon yɛnɛn sɔm kowobun wirugii. Yen biru ba da Herodun mi bu ka nɛn suuru kana, domi ben temgibu ba ben dɛanu waamɔwa saa Herodun tem di.

²¹ Herodu u tɔru yi te u koo bu wa. Ye tɔɔ te, ta tura, u win gurumusuru sebua u sina win sina turaru wɔllɔ ma u gari gerubu wɔri. ²² Tɔn be, ba nɛɛ, Gusunɛn nɔɔwa mini, n n tɔnuguu.

²³ Mii mii Yinnin gɔrado u na u Herodu so ma kɔkɔnu na nu win wasi di ma u gu yɛn sɔ wi tɔnu, u Gusunɛn yiiko mwa.

²⁴ Saa ye sɔɔ, ma Gusunɛn gari yi kpararamɔ yi sosimɔ.

²⁵ Ye Baanabasi ka Sɔɔlu ba ben sɔmburu kua ba kpa, ba wura Yerusalemɔ. Ma ba Yohanu Maaku sua, u ka bu da.

13

Ba Baanabasi ka Sɔɔlu gɔsa ba gɔra

¹ Gusunɛn sɔmɔbu ka keu koosiobu gaba wãa Antiasin Yesun yigberu sɔɔ. Ben yĩsa wee. Baanabasi ka Simeɔ wi ba sokumɔ tɔn wɔko, ka Lusiu Sirenigii, ka Manaheni wi ba nɛnuu yɛnu teu ka Herodu sina boko, ka maa Sɔɔlu. ² Sɔɔ teeru durɔ be, ba Yinni Gusunɔ sãamɔ ka nɔɔ bɔkuru sannu, yera Hunde Dɛero u bu sɔɔwa u nɛɛ, bu Baanabasi ka Sɔɔlu wunɔ nɛnɛm bu ka sɔmburu garu ko tɛn sɔ u bu soka.

³ Yen biru ye ba nɔɔ bɔkuru ka kanaru kpa, durɔ be, ba Baanabasi ka Sɔɔlu nɔma sɔndi wirɔ, ma ba dera ba doona.

Baanabasi ka Sɔɔlu ba Sipu da

⁴ Sanam mə Hunde Dəero u bu gərio, Baanabasi ka Səolu ba tura wuu gagun mi ge ba ra soku Selesi. Min diya ba goo nimkuu dua, ba ka tem bureru garu da te ba ra soku Sipu. ⁵ Sanam mə ba tura Sipun wuu gagu sə ge ba ra soku Salamini, ba Gusunən gari waasu kua Yuuban mənno yeno. Yohanu Maaku u bu yəsiri u ka bu somi.

⁶ Ma ba tem bure baka te kpuro sarari ba tura sere wuu ge ba ra soku Pafəsi. Miya ba Yuu dobo dobogii goo wa wi u sāa səmə weesugii. Win yīsira Bariyesu. ⁷ U wāa ka Seegiu Pəlusi, Sipun tem yəro. Tem yəro wi, u sāawa bwisigii, yera u Baanabasi ka Səolu soka yən sə u kī u Gusunən gari n. ⁸ Adama dobo dobogii wi, wi ba ra maa soku Elimasi ka Gerekim u bu yinari. U kookari mə u ka tem yəro wi gəsia naanə dokebun swaan di. ⁹ Sanam mēya Səolu wi ba maa sokumə Pəlu, wi u Hunde Dəero yiba, u dobo dobogii wi nən girari ¹⁰ u nə, wunə wi a taki dibu ka daa kōsa yiba, wunə Setam bii ka gāa geenu kpuron wəro, sere domma kaa n kasu a Gusunən gem gəsia weesu. ¹¹ Tē, wee, Gusunə u koo nun nəmu tīi, kaa wōko ko, a n maa yam wasi səo məeru.

Mii mii wōkora durə wi wəri, u yam bia, ma u sīimə u babi u goo kasu wi u koo nūn nəmu nəne. ¹² Ye tem yəro wi, u wa ye n koora, u Yesu naanə doke. U biti soora Yinnin swaan garin sə.

Pəlu ka Baanabasi ba wāa Pisidin tem səo

¹³ Yen biru Pəlu ka win kpaasibu ba goo nimkuu dua Pafəsin di, ma ba wuu gagu tura ge ba ra soku Periga, Panfilin temə. Miya Yohanu u bu deri, u wura Yerusalemuə. ¹⁴ Saa Perigan di ba da Antioşio, Pisidin temə. Tōo wērarugiru səo ba da Yuuban

mənnə yerə, ba sina. ¹⁵ Ye ba Məwisin woodan tīrerun gam ka maa Gusunən səməbuginun gam gara ba kpa, mənnə gen wirugibu ba bu gəria ba nəe mero bisibu, i n gari gəe mə yi yi koo təmbu dam kē i geruo. ¹⁶ Pəlu u seewa u yōra u ka bu nəmu marisia. U nəe, bəe Isireliba, ka bəe be i Gusunə nasie, i swaa dakio. ¹⁷ Gusunə bəe Isireliban Yinni u bəsen sikadoba gəsa ma u dera ba kua bwese bakaru sanam me ba wāa Egibitin temə. Yen biru u bu yara min di ka win dam bakam, ¹⁸ ma u ka bu temana wōo weeru gbaburə. ¹⁹ U maa bwesenu nəoba yiru kpeerasia Kananin tem sōo, ma u nin tem win təmbu wē mu n sāa begim. ²⁰ Ye kpuro ya kua wōo nəeru ka weeraakuru (450).

Yen biru Gusunə u bu kparobu wē n ka girari Gusunən səmə Samuelin waati. ²¹ Yerə ba sunə bikia ma Gusunə u bu Səolu Kisin bii wē, saa Bənyaməen bweserun di, ma u bandu di wōo weeru. ²² Ma Gusunə u nūn bandu yara u Dafidi kəsire kua, win sō u seeda di u nəe, u wa ma Dafidi, Isain bii u sāa tənə win bweseru u kī, wi u koo win kīru kpuro ko. ²³ Dafidi win bweserun diya, Yesu u yara wi Gusunə u kua Isireliban Faaba kowo nge me u nəo mwəeru kua. ²⁴ Yesu u sere na, Yohanu u Isireliba kpuro waasu kua u bu sōowa bu gōru gəsia bu batemu ko. ²⁵ Sanam me Yohanu u win səmburu kpeema, u ra nəe, u n sāa wi ba mara, adama yēro u koo na win biru win baranu u n tura u pota.

²⁶ Tē, mero bisibu, bəe Aburahamun bweserun bibu, ka bəe be i Gusunə nasie, bəsera ba faaba yen gari gəriama. ²⁷ Domi Yerusalemugibu ka ben wirugibu, ba n Yesu wi tuba, ba n maa Gusunən səməbun gari tuba yi ba garimə tōo wērarugiru

baatere. Adama ba yi yibia sanam me ba Yesu taare we. ²⁸ Ba n gāanu wa wi sō, ni nu ka gō weene, adama ka me, ba nee, Pilati u nūn goowo. ²⁹ Ye ba kpuro kua ba kpa ye ba yorua win sō, ba nūn sarasia dāa bunanaru wollun di, ba kpēe sikiru sō. ³⁰ Adama Gusunō u nūn seeya gōrin di. ³¹ Sō dabinin baa sō u tii tumbu sōsi be ba nūn swīma Galilen di ba ka na Yerusalemō. Tōn beya ba tē sāa win seeda diobu Isireliban mi. ³² Sa maa bēe Labaari gea nōsiamō ye ya ka Gusunōn nō mweeru yā te u bēen sikadoba kua. ³³ Ye kpurowa u sun kua bēe be sa sāa ben bibu sanam me u Yesu seeya gōrin di, nge me ba yorua Dafidin womu yiruse sō, mi Gusunō u nee,

“Wuna a sāa nen Bii.

Gisōra na kua wunen tundo.”

³⁴ Gusunō u raa gerua u koo nūn seeya gōrin di kpa u ku maa kōsi. Yeya u gerua u nee,

“Kon bēe domaru kua te ta dēere ta n sika mō, tēn nō mweeru na Dafidi kua.”

³⁵ Yen sōna u kpam gerua Dafidin womu gagu sō u nee,

“A n derimō wunegii wi u naane mōn wasi yi kōsi.”

³⁶ Domi Dafidi u kua ye Gusunō u himba kua u ko win tiin waati sō. Yen biru u kpuna u gu ma ba nūn sikua ka win sikadoba sannu ma win wasi kōsa. ³⁷ Adama, wi Gusunō u seeya gōrin di, win wasi kun kōsa. ³⁸ N n men na negibu, i de i n yē ma saa win min diya sa bēe toranun suurun gari nōsiamō. ³⁹ Wiya maa baawure wi u nūn naane doke yakia kpuron di, ye Mōwisin wooda kun kpē yu ko. ⁴⁰ Yen sō, i tii laakari koowo, kpa ye Gusunōn sōmōba gerua n ku bēe deema, ye ba nee,

⁴¹ “I mēerio, bēe tōn yaako kowobu,

i biti sooro kpa i kam ko.

Domi kon gāanu ko bēen nōni biru ni i n naane mō
baa goo ù n bēē nu tusia.”

⁴² Sanam mē Pōlu ka Baanabasi ba yara mēnnō
yerun di, tōn be, ba bu kanamō bu kpam bu gari yi
sō tōō wērarugii kpaaru sōō. ⁴³ Ye tōmba yara mēnnō
yerun di, Yuuba dabiru ka maa tōn tukobu be ba
gōsira Yuuba, ba Pōlu ka Baanabasi swīi. Goro be, ba
ka bu gari kua ba bu dam kã ba n ka wāa Gusunōn
durom sōō.

⁴⁴ Tōō wērarugii kpaa te sōō, kaa nēē wuu gen
tōmbu kpurowa ba mēnna bu ka Yinnin gari nō.

⁴⁵ Sanam mē Yuuba ba tōn wōru ge wa, ba nis-
inu kua. Ba Pōlun gari siki, ba gari kōsi gerumō.

⁴⁶ Adama Pōlu ka Baanabasi ba gerua ka wōrugōru
ba nēē, tilasiwa bu bēē Yuuba Gusunōn gari sō
gbiikaa. Adama yēn sō i yi yina, ma i n tii garisi be
ba ka wāaru te ta ku ra kpe weenē, n wee, sa ko bēē
deri, kpa su da tōn tukobun mi. ⁴⁷ N wee ye Yinni
Gusunō sun yiire su ko. U nēē,

“Na bēē kua tōn tukobun yam bururam, kpa i ka
faaba da handunian goonu nne kpuro sōō.”

⁴⁸ Sanam mē tōn tuko be, ba gari yi nua, ben
nukura dora, ma ba Yinnin gari siara. Ma be
Gusunō u raa gōsa wāaru te ta ku ra kpen sō, ba
naane doke.

⁴⁹ Ma gari yi, yi nōra bera mi kpuro. ⁵⁰ Adama
Yuu be, ba wuun wirugibu ka kurō yīsirugibu be
ba Gusunō sāamō mōru seeya, ma ba bu kpare bu
Pōlu ka Baanabasi nōni sō, ma ba bu gira bera min
di. ⁵¹ Goro be, ba bu ben naasun tua kpare, ma ba
doona Ikonimuō. ⁵² Ka mē, naane dokeobu ba nuku
dobu mō, ba Hunde Dēero yiba.

14

Pəlu ka Baanabasi Ikonimuo

¹ Ikonimuo Pəlu ka Baanabasi ba dua Yuuban mennə yerə ma ba waasu kua sere tən dabinu naanə doke, Yuuba ka maa Gerekiba. ² Adama Yuu be ba yina bu naanə doke, ba tən tukobu məru seeya bu ka wa bu naanə dokeobu kōsa bwisikusi. ³ Gəro be, ba sina mi sō mēru, ba waasu mō ka wərugəru ba Yinni naanə sāa. U bu dam wē ba ka maamaaki ka sōm damginu mō. Nge mēya Yinni u ka sōsi ma win durom mu sāawa gem. ⁴ Adama wuu gen tambu ba bənu kua yiru. Gaba yōra ka Yuuba sannu. Gaba maa yōra ka gəro be.

⁵ Sanam mēya tən tukobu ka Yuu gabu, ka ben wirugibu sannu ba nəo tia kua bu ka gəro be wahala ko, bu be kpenu kasuku. ⁶ Ye Pəlu ka Baanabasi ba gia mē, yera ba kpikiru sua Likonin temə Lisiti ka Dεεbeə, ka yen baru kpaanə. ⁷ Miya ba Labaari gea waasu mō.

Pəlu ka Baanabasi

ba Lisiti da

⁸ Lisitiə Pəlu ka Baanabasi ba durə goo wa wən naasu gu u sō. U n maa sīre mēya ba ka nūn mara. ⁹ U Pəlun gari swaa daki. Yera Pəlu u durə wi nəni girari ma u wa ma win naanə dokebu tura u ka bəkura, ¹⁰ ma u gbāra u nεε, a seewo a yōra ka wunen naasu.

Durə wi, u seewa fia ma u sanum wəri. ¹¹ Sanam mē tən wəru ge, ga wa ye Pəlu kua ga nəəgiru sua ka Likonin barum ga nεε, bεsən būna nu tambu kōsa ma nu na bεsən mi.

¹² Ba Baanabasi soka Susi, Pəlu maa Herimesi *, yèn sǝ wiya u waasu kua. ¹³ Ma yǎku kowo goo wi u sǎa Susin būu kǝso, wìn būu dira wǎa wuun bǝkuǝ, u ka naa kinenu na, ka maa biibii wuu gen kǝnnǝwǝ. Wi ka tǝn be kpuro ba kǝ bu gǝro be yǎkuru koosi. ¹⁴ Sanam mǝ gǝro be, ba ye nua, ba ben yabenu gǝǝka ma ba đuki da tǝn wǝru gen suunu sǝǝ ba gbǎsukumǝ ba nǝǝ, ¹⁵ durǝ bǝǝ, mban sǝna i yeni mǝ. Bǝǝn tii tǝmba nge bǝǝ. Sa bǝǝ Labaari gea tubusiamǝwa, kpa i ka gǝru gǝsia sǎa kamgirun di i wura Gusunǝ Yinni wason mi, wi u wǝllu ka tem ka nim wǝku taka kua, ka yabu kpuro ye ya wǎa ye sǝǝ. ¹⁶ Yellu u dera tǝmbu kpuro ba ben gǝru kǝru kua. ¹⁷ Adama u n tii deri seeda sari, u gea kua, u bǝǝ gura nǝǝsiammǝ i ka đǝanu wa gbǝǝ nǝn saa sǝǝ, kpa i n ka nuku dobu mǝ.

¹⁸ Baa mǝ ba gari yi gerua, ka nǝni swǎa bakara ba tǝn be yinari bu bu yǎkuru koosi.

¹⁹ Adama Yuu gaba na Antiǝsi ka Ikonimun di ba tǝn wǝru ge swaa nim wia, ma ba Pəlu kpenu kasuka ba nǝn gawa ba ka da wuun biruǝ domi ba tamaa u guwa. ²⁰ Adama sanam mǝ naanǝ dokeoba na ba yǝ ba nǝn sikerǝnǝ, u seewa ma u wura wuu sǝǝ. Yen sisiru wi ka Baanabasi ba doona Dǝǝbe gia.

Pəlu ka Baanabasi

ba wura Sirin Antiǝsi

²¹ Pəlu ka Baanabasi ba Labaari gean waasu kua Dǝǝbeǝ, ma tǝn dabinu kua Yesun bwǎabu mi. Yen biru ba kpam wura Lisitiǝ ka Ikonimuo ka maa Antiǝsi ye ya wǎa Pisidiǝ. ²² Ba naanǝ dokeobu

* **14:12** Herimesi - Herimesi u sǎawa būu wi u ra būu ni nu tien gari tusie.

tāsisia ba bu dam kā bu ka yōra dim dim naane dokebu sɔɔ. Ba bu sɔɔwa ma ba n̄ koo ko ba kun wahala dabinu wa bu sere du mi Gusunɔ u bandu swīi.

²³ Ma ba Yesun yigberu baatere sɔɔ guro gurobu kua. Ye ba kanaru kua ka nɔɔ bɔkuru ba kpa, ba bu Yinni nɔmu sɔndia wi ba naane doke.

²⁴ Yen biru ba Pisidin tem sara ba tura Panfilin tem sɔɔ. ²⁵ Ye ba waasu kua Perigao ma ba sara ba da Ataliaa. ²⁶ Min di, ba goo nimkuu dua bu ka kpam wura Antiɔsio, Sirin wuu mi, mi ba raa bu Gusunɔ nɔmu sɔndia u ka bu durom kē sɔmbu ten sɔ te ba kua ba kpa.

²⁷ Sanam me ba tura Antiɔsio, ba Yesun yigberu menna, ma ba saara ye Gusunɔ ka bu kua kpuro, nge me u swaa kua tɔn tukobu bu ka naane doke.

²⁸ Ma ba te mi, ka naane dokeo be sannu.

15

Ba mennɔ kua Yerusalemɔ

¹ Saa ye Pɔlu ka Baanabasi ba wāa Antiɔsio, durɔbu gaba na saa Yudean di, ma ba naane dokeobu sɔɔmɔ ba mɔ, ba n̄ faaba wasi ma n̄ kun mɔ ba dera ba bu bango kua nge me Mɔwisin wooda ya gerua. ² Pɔlu ka Baanabasi ba ka bu sikirina gem gem gari yin sɔ. Ma naane dokeoba gōru doke bu Pɔlu ka Baanabasi ka maa gabu gəri Yerusalemɔ gərobu ka guro gurobun mi gari yin sɔ.

³ Yera Yesun yigberu ta bu sɔɔru kua ba swaa wəri, ma ba Fenisii ka Samarin tem sara ba naane dokeobu sɔɔmɔ nge me tɔn tukobu ba maa Yesu naane doke. Yen baaru ya bu nuku dobu wē gem gem. ⁴ Ye ba tura Yerusalemɔ, Yesun yigberu ka gərobu ka maa guro gurobu ba bu dam koosia. Ma

Pəlu ka Baanabasi ba bu saaria ye Gusunə u ka bu kua kpuro. ⁵ Adama Falisi gabu be ba naanə doke, ba seewa ba nəe, tilasiwa bu naanə dokeo tən tuko be bango kua, kpa bu be sō bu Məwisin wooda swīi.

⁶ Ma gərobu ka guro gurobu ba mənna bu ka gari yi wesiana. ⁷ Ye ba gari yi gawamə, Piəe u seewa u yōra u nəe, nəgibu i yē ma Gusunə u man wuna bəen suunu sən di n tē, n ka tən tukobu Labaari gea nəəsia kpa bu naanə doke. ⁸ Ma Gusunə wi u tambu kpuron gōrusu yē, u tən tuko be seeda diiya ye u bu Hunde Dəero kã nge mē u sun kã. ⁹ U n gāanu wunanə bese ka ben suunu sən. U maa ben gōrusu dəerasia naanə dokebun sō nge mē u sun kua. ¹⁰ N n mən na, mban sōna i Gusunən laakari mēerimə tē ye i ka naanə dokeo be səmunu səbimə ni bəsen sikadoba ka maa bəsen tii sa kpana su səbe. ¹¹ Sa naanə sãa ma sa faaba wa Yinni Yəsun durom sō nge mē ben tii ba wa.

¹² Ma tən wəru ge kpuro ga mari ga Baanabasi ka Pəlu swaa daki. Ba bu saaria nge mē Gusunə u ka bu denda bu ka yīrenu ka səm maamaakiginu ko tən tukobun suunu sən. ¹³ Ye ba kpa, Yakəbu u seewa u nəe, nəgibu i man swaa dakio. ¹⁴ Siməə u bəe tubusia nge mē Gusunə u gbia u kua u ka tii tən tukobu gabu gəsia be ba koo soku wigibu. ¹⁵ Gari yi, yi sãa tia ka gari yi Gusunən səməba yorua Gusunən gari sən, ba nəe,

¹⁶ “Yinni Gusunə u nəe,
saa yera na kon wurama
kpa n Dafidin diru seeya te ta wəruma.
Kon ten bansu seeya
kon kpam tu bani.

¹⁷ Kpa tən be ba tie bu nē Yinni Gusunə kasu,

ka maa tən tuko be ba sāa nēgibu.

¹⁸ Nē Yinni Gusunōwa na yenī gerua
nē wi na gāa ni sōōsi yellun di.”

¹⁹ Yen sōna nēn bwisikunu sōō, n nē weenē su gāa
sēsāginu doke tən tuko ben swaa sōō be ba gōru
gōsiamō ba wuramō Gusunōn mi. ²⁰ Adama su bu
tireru kua su nēē bu ku būu sāa dīanu di, bu ku
kōō mēnna tantanaru sōō, bu ku yaa tem ye ba wīru
tēma ba ka go, bu ku maa yaa yēm di. ²¹ Domi
tēebun di wuu baagere sōō ba ra Mōwisin tirenu
gari Yuuban mēnno yenō tōō wērarugiru baatere,
kpa bu win gari waasu ko.

Ba tən tuko naanē dokeobu tireru mōrisia

²² Ma n gōrobu ka guro gurobu ka maa Yesun
yigberu kpuro wēre bu gabu gōsi ben suunu sōō,
kpa bu be gōri Antiōsio ka Pōlu ka Baanabasi sannu.
Ba Silasi gōsa ka Yudu wi ba maa sokumō Baasaba,
be ba bēēē mō naanē dokeobun suunu sōō. ²³ Ma
durō be, ba da ka tire te, te ta nēē, bēēē gōrobu ka
naanē dokeobun guro gurobu sa bēē tōbura, bēē
naanē dokeobu Antiōsio ka bēē be i wāa Siri ka
Silisin temō, bēē be ba mara tən tukobu. ²⁴ Sa nua
ma bēēē gabu ba da bēēē mi ba bēē burisina ba
maa bēēē bwisikunu gōsikia ka ben gari. Adama sa
n bu sōōwa bu ko mē. ²⁵ Yera sa wesiana su gabu
gōsi su bu bēē gōria ka bēēē kīnasibu Baanabasi
ka Pōlu sannu, ²⁶ durō be ba ben wāaru kari bōrie
Yinni Yesu Kirisin yīsirun sō. ²⁷ Yen sōna sa bēē Yudu
ka Silasi gōria be ba koo bēē gari yi sō nōō ka nōō.
²⁸ Domi bēēē ka Hunde Dēēro n sun wēre su ku bēē
sōmunu ganu sōbi ma n kun mō nini. ²⁹ I ku būu sāa
dīanu di, i ku yaa yēm di, i ku yaa tem ye ba wīru
tēma ba ka go, i ku maa kōō mēnna tantanaru sōō. I

n tii nenua yabu yeni kpuron di n ko n wēra. N kua tēru.

³⁰ Yera ba swaa wəri ba doona Antiōsiō. Ye ba tura mi, ba naanē dokeobu mēna, ba bu tire te wē. ³¹ Ye ba tire te gara ta bu dam kā ma ben nukura dora.

³² Yudu ka Silasi be ba maa sāa Gusunən sāmōbu, ba naanē dokeobu dam kā ba maa bu tāsisia ka gari dabiru. ³³ Ye ba sōo yiru kua mi, naanē dokeoba bu nōo kana, ba nē, bu gəsira ka alafia be ba bu gəran mi. [³⁴ Adama n Silasi wēre u ka gina bu sina.]

³⁵ Pəlu ka Baanabasi ba sina Antiōsiō. Be ka maa tən dabinu sannu ba Yinnin gari keu sōsi, ba maa yi waasu kua.

Pəlu ka Baanabasi ba karana

³⁶ Sōo mērun biru Pəlu u Baanabasi sōwa bu kpam wura bu naanē dokeobu bera wuu baagere sōo mi ba raa Yinnin gari waasu kua, kpa bu wa nge mē ba ka wāa.

³⁷ Baanabasi u kī Yohanu Maaku u ka bu da sannu. ³⁸ Adama Pəlu u gerua u nē, n n weene bu ka nūn da domi u n daa bu yōsiri ben sāmōbu sōo, u bu deriwa u gəsira Panfilin di. ³⁹ Yera ba sikirina too sere ba karana. Baanabasi u Maaku sua ma ba goo nimkuu dua ba da Sipuō. ⁴⁰ Pəlu u Silasi gōsa, ma naanē dokeobu ba bu kanaru kua ba nē, Gusunən durom mu n ka bu wāa. Ma ba ben sanum wəri. ⁴¹ Ba da Siri ka Silisin temō ba Yesun yigbenu tāsisiāmō.

16

Timote u Pəlu ka Silasi yōsiri

¹ Pəlu u da Dēbeō ka Lisitiō. Naanē dokeo goo wāa Lisiti mi, wi ba mō Timote. Win mero sāawa Yuu naanē dokeo, ma win tundo sāa Gerekī. ² Naanē

dokeo be ba wāa Lisiti ka Ikonimuə, ba win seeda gea dimə. ³ Pəlu u kī Timəte u nūn yāsiri, ma u nūn bango kua Yuuban sō be ba wāa bera mi, domi be kpuro ba yē ma win tundo Gεεkiwa. ⁴ Ma ba da da wuu ka wuu ba naanε dokeobu sōwa ye gərobu ka yigbε guro guro be ba wāa Yerusalemuə ba wesiana ba yi, kpa bu ye mεm nəwa. ⁵ Nge mεya Yesun yigbenu nu tāsə naanε dokebu sō, ma nu dabiru sosimə tōru baatere.

Pəlu u kāsiru wa Torasiə

⁶ Hunde Dεero u n̄ dere bu Labaari gean waasu ko Asin temə. Yeya n dera ba Firiği ka Galatin tem bukiana. ⁷ Ye ba tura Misin temə, ba kīa bu Bitinin tem du, adama Yesun Hunde bu yinari. ⁸ Yeya n dera ba Misin tem bukiana ba da yen wuu ge ba mē Torasiə. ⁹ Pəlu u kāsiru wa wōkuru. Kāsi te sō, u Masedənigiı goo wa u yō u nūn kanamə u na Masedənio u ka bu somi. ¹⁰ Ye u kāsı te wa, mii mii sa sōru kua su ka da Masedənio, domi sa tuba ma Gusunəwa u sun soku su ka bu Labaari gean waasu kua.

Lidia u naanε doke Filipiə

¹¹ Torasiəwa sa goo nimkuu dua, ma sa da Samətasin deedeeru, yen sisiru sa da Neapolisio. ¹² Saa min diya sa da sa sō yiru kua wuu ge ba mē Filipiə. Wuu gera, sa gbia sa girari Masedənin tem sō. N deema Romugiba ba wuu ge mə. ¹³ Tō wērarugiru sō, sa yara wuu min di sa da daru bōo gagun mi, mi sa yīiyə kana yera ko n wāa. Sa sina sa ka kurəbu gabu gari kua be ba mēnne mi. ¹⁴ Kurə goo wāa mi, wi ba mē Lidia Tiতিরাগii, wi u ra beku gobiginu dore ni ba wōkua. U maa Gusunən bεεε yē. U swaa daki ma Yinni Gusunə u win gōru wukia

u ka Pəluŋ gari naane doke. ¹⁵ Kurə wi ka win yenuḡibu ba batemu kua. Ma u sun kana su da su sina win yenuə, sə n nūn garisi naane dokeo Yinni səə ka gem.

U sun kəkura sere sa wura sa da.

Pirisəm səə Filipio

¹⁶ Səə teeru nge me sa dəə kana yerə, sa ka wəndia yoo goo yinna wi u wəreku mə. Wəreku ge, gə n seewa u ra n geruməwa ye n ko n koorə. Win yinniba maa gobi beke waamə win sə. ¹⁷ U sun swīi beše ka Pəlu ma u gbāramə u mə, durə beni Yinni Wərukoon səm kowoba, ba nawa bu ka beše faaban swaa səsəi.

¹⁸ Məya u ra n gerumə yam sāreru baatere sere Pəlu u gari yi tusa. Ma u sīra u wəreku ge səəwa u nəe, ka Yesu Kirisin yīsira na nun səəmə, a yario saa win min di.

Mii mii ma wəreku ge, ga yara. ¹⁹ Ye win yinniba gia ma ba n maa gobi wasi win min di, ba Pəlu ka Silasi mwa ba bu bərikia ba ka bu da siri kowobun mi, mi təmbu ba ra mənne. ²⁰ Ba ka bu da Romun wirugibun wuswaaə ba nəe, durə beni ba bešen wuu burisiməwa. Be Yuubara ²¹ ba maa komanu ganu səsəsimə ni bešen woodaba ba yina su swīi beše Romugibu.

²² Ma tən wəru ga bu məru seesi, ma wirugibu ba Pəlu ka Silasin yabenu kasuka, ma ba wooda wē bu be dāa so. ²³ Ye ba bu dāa kpasira ba kpa, ba bu kare pirisəm dirə, ma ba pirisəm dirun kəsə wooda wē u bu nənə dokeo gem gem. ²⁴ Pirisəm kəsə wi, u wooda ye məm nəəwa ma u Pəlu ka Silasi kpēe sere dii səəwə ma u ben naasu gan dāru doke.

25 Ye n kua wōku suunun bənnun saka, Pəlu ka Silasi ba kanaru mə ba womusu mə ba Gusunə siaramə. Ma pirişəm be ba wāa mi, ba bu swaa daki. 26 Suaru səw tem yīira ka dam ma pirişəm dira diira sere ka ten kpεεkpεεkuə. Mii mii ten gamboba kpuro ba kenikiara, ma pirişəm baawuren yəni kusira yi wəruma. 27 Ye pirişəm kōso u yanda, u wa pirişəm dirun gamboba ba wukiare, u tamaa pirişamba kpuro ba yakurawa. Yera u win takobi woma u kī u tii go. 28 Adama Pəlu u gbāra too too u nεε, a ku tii kōsa kua, bεε kpurowa sa wāa mi.

29 Yera pirişəm kōso wi, u fitila bikia ma u ka duka dua pirişəm dirə ma u yīira ka diiribu Pəlu ka Silasin wuswaa. 30 U bu yarama təwə ma u nεε, tənwerobu, aməna kon ko n ka faaba waara.

31 Ba nεε, a Yinni Yesu naanε dokeo, kaa faaba wa wunε ka wunen yenugibu.

32 Ma ba nūn Yinnin gari waasu kua, ka sere be kpuro be ba wāa win yenuə. 33 Saa tia ye, wōku te səw, pirişəm kōso wi, u ben bosu tea. Ma wi ka win yenugibu kpuro ba batemu kua yande. 34 U ka Pəlu ka Silasi da win dirə, ma u bu dīanu wē ba di. Wi ka win yenugibu, ben nukura dora gem gem yèn sō ba Gusunə naanε doke.

35 Ye yam mu sāra Romun wirugibu ba polisiba gəra bu da bu gere bu be durə be karo.

36 Ma pirişəm kōso wi, u gari yi Pəlu sōwa u nεε, wirugiba wooda wē n ka bεε kara wunε ka Silasi. Yen sō tē, i dəonə sēε.

37 Adama Pəlu u polisi be sōwa u nεε, aawo, ba sun so batuma səw, ba n sun siri, ma bεen tii sa maa sāawa Romugibu. Yen biru ba sun kasa kua pirişəm

dirə. Wee tē ba kī bu sun yara asiri sō? Aawo, sere bu na ben tii bu sun yara.

³⁸ Polisiba ba ka gari yi da ba Romun wirugibu sōwa. Ye wirugii be, ba nua ma Pəlu ka Silasi ba sāawa Romugibu, yera ba nanda. ³⁹ Ma ba da ba bu suuru kana ba bu yara pirişəm di, ma ba bu sōwa bu wuu ge yario. ⁴⁰ Pəlu ka Silasi ba yara pirişəm diru min di ba da Lidian yenuə. Ye ba naane dokeobu wa ba bu dam kã, yera ba doona.

17

Pəlu ka Silasi ba Tesalonika da

¹ Nge mε ba dō ba wusu yiru sara si ba sokumə Anfiipolisi ka Apoloni, ma ba tura Tesalonikaə mi Yuuba ba mēnnə yeru mə. ² Nge mε Pəlun dōnə u da mēnnə yeru mi. Ma alusuma itan tō wērarugiru baatere u ka bu wesiana Gusunən gari sō. ³ U bu tubusia ma u bu sōsi gari yi sō ma Kirisi wi kun koo ko u kun nən swāaru wa kpa u se gərin di. U maa bu sōwa ma Yesu wīn gari u kparamə wiya Kirisi wi.

⁴ Be ba nūn swaa daki sō, gaba gari yi wura, ma ba ka nūn nō tia kua wi ka Silasi. Məya maa tən tuko dabinu ba kua be ba Gusunən bεεε yē, ka maa tən kurə dabinu be ba sāa tən girobu wuu ge sō.

⁵ Adama Yuuba ba nisinu seewa ma ba tən bεrεtεkεba mēnna wuu sō ba wuu kpuro burina, ma be kpuro ba da Yasonin yenuə bu wa bu Pəlu ka Silasi yarama tən wərun wuswaa. ⁶ Ye ba kun bu wa, ba Yasoni ka naane dokeobu gabu gawa ba ka bu da wuun wirugibun mi. Ba gbāsukumə ba mō, tən be, be ba handunia kpuro gəsikiamə, ba maa na mini, ⁷ ma Yasoni u dera ba səbia win yenuə. Be

kpuro ba tem yẽron wooda sankumɔ, ba nɛɛ sina boko goo maa wãa wi ba mɔ Yesu.

⁸ Yuuban gari yi, yi dera tɔn wɔru ge ka wuun wirugii be ba gari yi nua ba burisina. ⁹ Ma ba Yasoni ka naanɛ dokeo be karabun gobi bikia, ma ba dera ba doona.

Ba da Bereɔ

¹⁰ Mii mii naanɛ dokeoba dera Pɔlu ka Silasi ba doona Bereɔ wɔkuru. Ye ba tura mi, ba da Yuuban mɛnnɔ yerɔ. ¹¹ Tɔn be ba wãa mi, ba laakari mɔ n kere tɔn be ba wãa Tesalonikaɔ. Ba gari yi mwa ka nuku dobu. Ba ra Gusunɔn gari wɛɛri tɔru baatere bu ka wa ye Pɔlu bu sɔɔmɔ n n gem na. ¹² Yen saabuwa ben dabira naanɛ doke, ma Gɛɛki tɔn kurɔbu gabu be ba yĩsinu yara ba naanɛ doke, ka sere maa tɔn durɔ dabinu. ¹³ Adama sanam mɛ Yuu be ba wãa Tesalonikaɔ ba nua ma Pɔlu u maa Gusunɔn gari waasu mɔ Bereɔ, ba da mi, ma ba tɔn wɔru mɔru seeya ba burisina. ¹⁴ Mii mii naanɛ dokeo be, ba dera Pɔlu da nim wɔkun bera gia, adama Silasi ka Timɔte ba sina Bereɔ. ¹⁵ Be ba Pɔlu yɔsiri, ba ka nɔn dawa sere Atenio. Yen biru ye ba kpam gɔsirɔ Bereɔ, Pɔlu u bu nɔɔ mɔrisia u nɛɛ, bu Silasi ka Timɔte sɔ bu nɔn naamwɛma fuuku.

Pɔlu wãa Atenio

¹⁶ Sanam mɛ Pɔlu u bu mara Atenio, win bwɛra kun kpunɛ domi u wa bũu turanu yiba wuu mi. ¹⁷ U ra Yuuban mɛnnɔ yeru de u ka bu wesiana, be ka Gɛɛki be ba Gusunɔn bɛɛɛ yẽ. U ra maa tɔmbu waasu kue tɔru baatere batuma mi wuugiba ra mɛnnɛ. ¹⁸ Sanam mɛ u ka bu gari mɔ keu koosiobu

gabu be ba sāa Epikurigibu * ka Sitosiba † ba da win mi, ba ka nùn sikirinamə. Ben gaba nɛɛ, mba durəsi gari bɛkɛgii wini u gerumə.

Ma gaba maa nɛɛ, būu tukoba u ka yā. Ba yeni gerua yèn sō Pōlu u Yesun gari ka win seebu gōrin din waasu m̀.

¹⁹ Ma ba ka nùn da Arepaguə ‡, wəə bera mi wirugibu ba ra mɛnnɛ, ma ba nɛɛ, sa kī su sōsi kpaa te nōwa te a kparamə mi. ²⁰ Domi a sun gāa kpaanun gari sōmə, sa maa kī su nin tubusianu gia.

²¹ N deema Atenigibu kpuro ka sere səə be ba ra nɛ mi, ba ra ben wērabun saa kpuro deriwa bu ka gāa kpaanun baaru nə, n̄ kun mɛ bu ka gere.

²² Pōlu u yōra mɛnnə yee ten suunu səə u nɛɛ, bɛɛ Atenigibu, na wa i sāawa be ba sāaru kī gem gem. ²³ Domi sanam mɛ na bəsu bɛɛn wuu mi, na gāa dabinu mɛɛrimə ni i sāamə, na turaru garu wa tən mi ba yorua, Gusunə wi sa kun yē. Tē Gusunə wi, wi bɛɛ i sāamə yēru sariru səə mi, wiya na bɛɛ tubusiamə. ²⁴ Wiya wi u handunia taka kua, ka yabu baayere ye ya wāa ye səə, u sāawa wəllu ka tem Yinni, u ku ra sinɛ dinu səə ni ba ka nōma bana. ²⁵ Təmbun nōma kun kpē yu nùn nōori, domi u n̄ gāanu ganun bukata mə. Win tii tiiwa u yabu baayere wāaru ka wēsiaru ka bukata kpuro wēɛmə. ²⁶ Tən turon min diya u bwesenu kpuro taka kua ba ka terie handunia kpuro səə. Saa yellun di u saaba yi yi, ma u təmbun wāa yenu nəə bura yenu kua.

* **17:18** Epikurigibu - Ben yinni Epikuri u nɛɛ, doo nōora ta kpuro kere tənun wāaru səə. † **17:18** Sitosiba - Ba durə wi ba m̀ Siməən sōsiru swī wi u nɛɛ, n weene tōnu u n deere, u win tənusi kīa, kpa u Gusunə bɛɛrɛ wē. ‡ **17:19** Arepaguə - Ya sāawa guuru Atenio mi wuun wirugiba ra mɛnnɛ.

²⁷ Gusunə u yeni kpuro kua bu ka babi bu nùn kasu kpa bu nùn wa baa mɛ u n̄ ka bɛsɛn baawure toma.

²⁸ Domi wi sɔɔra sa wāaru mɔ, wiya dera bɛsɛn wasi suaramɔ, wi sɔɔra sa wāa, nge mɛ gabu bɛɛn tire yorobu sɔɔ ba nɛɛ, sa maa sāa Gusunən bibu. ²⁹ N n mɛn na, sà n sāa Gusunən bibu, n n̄ weenɛ su bwisiku ma Gusunə u sāa nge bwāaroku ge tɔnu u bwisika u ka nɔma kua ka wura n̄ kun mɛ ka sii geesu, n̄ kun mɛ ka kperu. ³⁰ Gusunə u n̄ tɔmbun yellun yēru sariru garisi, adama tē u baama kpuron tɔmbu wooda wēemɔ bu ka gɔsira ben kom kōsum di. ³¹ Domi u tōru yi tē sɔɔ u koo handuniagibu kpuro siri dee dee ka durɔ win saabu wi u gɔsa, ma u nùn baawure sɔɔsi ye u nùn seeya gərin di.

³² Ye ba nua Pɔlu u seebu gərin dɪn gari gerua, gaba nùn yaakoru kua, adama gaba nɛɛ ba kī bu ra kpa m gari yi nɔ.

³³ Sanam mɛya Pɔlu u doona ben suunu sɔɔn di.

³⁴ Ka mɛ, durɔ ben gaba naanɛ doke ma ba nùn swīi. Ben suunu sɔɔ durɔ goo wāa wi ba mɔ Deni, wi u sāa Arepagun siri kowo goo, ka maa kurɔ goo wi ba mɔ Damarisi, ka maa gabu.

18

Pɔlu u Korinti da

¹ Yenin biru Pɔlu u doona Atɛni min di, u wuu gagu da ge ba ra soku Korinti. ² Miya u Yuu goo deema wi ba mɔ Akilasi, wi ba mara Pontuɔ. N n̄ tɛ ye u ka na saa Italin tem di ka win kurɔ Pisisila sannu yèn sɔ tem yēro Kolodu u wooda yara Yuuba kpuro bu yari Romun di. Ma Pɔlu u ka bu bərɔnu kua, ³ u sina ka be domi sɔm bwese teera ba ra ko. Kuu bekurugina be kpuro ba ra ko. ⁴ Tɔɔ

wɛrarugiru baatere u ra Yuuban mɛnnɔ yeru de u ka bu wesiana. U ra bu kəkiri be ka Gerekiba bu ka Yesu naanɛ doke.

⁵ Sanam mɛ Silasi ka Timote ba tunuma saa Masedonin di, Pɔlu u win tii wɛ u ka waasu ko saa kpuro, u Yuuba sɔɔmɔ ma Yesu sɔawa Kirisi wi ka gem. ⁶ Adama ye ba nɔn siki ba nɔn gari kɔsi gerusi, Pɔlu u bu win yaberun tua kpare u nɛɛ, bɔ n kam kua ben tiin taarewa, n n wi Pɔlu wa. U maa nɛɛ, saa gison di wi, u koo da u tɔn tukobu waasu kua.

⁷ Ye u yara min di, ma u da u sina tɔn tuko goon yenuɔ wi ba mɔ Titu Yusitu, wi u Gusunɔ nasie. Durɔ win dira wɔa mɛnnɔ yerun bɔkuɔ. ⁸ Adama Kirisipu wi u sɔa mɛnnɔ yerun wirugii, u Yinni naanɛ doke ka win yenugibu kpuro. Korintigibu dabiru ba Labaari gea nua, ba maa Yesu naanɛ doke, ma ba bu batemu kua.

⁹ Gusunɔ u Pɔlu sɔawa wɔkuru kɔsiru sɔɔ u nɛɛ, a ku berum ko, a n gari yi gerumɔ, a ku mari, ¹⁰ na wɔa ka wunɛ, goo kun kpɛ u nun nɔma doke u sere nun gɔa kɔsunu kua. Domi tɔn dabina nu wɔa wuu ge sɔɔ ni nu sɔa nɛgibu.

¹¹ Pɔlu u sina wuu ge sɔɔ wɔɔ tia ka suru nɔɔba tia u bu Gusunɔn gari sɔɔsimɔ.

¹² Sanam mɛ Galioni u sɔa tem yɛro Gerekiban tem sɔɔ, Yuuba ba nɔɔ tia kua ba Pɔlu seesi ba ka nɔn da siri yerɔ. ¹³ Ba nɛɛ, durɔ wini u tɔmbu bɔriemɔwa bu Gusunɔ sɔ ka swaa gaa ye wooda ya yina.

¹⁴ Ye Pɔlu kɔ u gari gere, yera Galioni u Yuu be sɔɔwa u nɛɛ, n n sɔan na torarun gari, n kun mɛ kɔsa gaa ye u kua, kon daa wura n bɛɛ Yuuba swaa daki.

¹⁵ Adama n n garin sikirinɔsun na, ka yɔsa ka bɛɛn

tiin wooda, been gariya. Na ñ kpě n ko gari yin siri kowo.

¹⁶ Ma u bu kpaa yāa yāa siri yerun di. ¹⁷ Saa yera tən be kpuro ba Sositēni mwa, wi u sāa Yuuban mēnnō yerun wirugii, ba nūn soberu wōri siri yerun wuswaa. Adama gari yi kun Galioni gāanu sāa.

Pōlu wura Antiōsio

¹⁸ Pōlu u kpam sina Korinti mi sōo mēeru. Yen biru u naane dokeobu nōo kana u da u kōna Sankereō domi u raa Gusunō nōo mwēeru * kua. Ma u goo nimkuu dua ka Pirisila ka Akilasi sannu ba doona Siri gia. ¹⁹ Ma ba tura Efesuō miya Pōlu u Pirisila ka Akilasi deri. Ma u dua Yuuban mēnnō yerō, u ka bu wesiana. ²⁰ Ba nūn kana u sōo yiru ko ka be, adama u ñ wure. ²¹ Sanam mē u doonō, u bu sōowa u nē, ñ n Gusunōn kīrun na u koo kpam wurama ben mi.

Ma u goo nimkuu dua u doona saa Efesun di. ²² Ye u tura Sesareō u Yerusalemu da u Yesun yigberu tōbura. Yen biru ma u da Antiōsio. ²³ Ye u sōo mēeru kua mi, u kpam swaa wōri u bōsu Galati ka Firigin tem sōo u naane dokeobu kpuro dam kēmō.

Apolo u Efesu ka Korinti da

²⁴ Yuu goo wi ba mō Apolo, wi ba mara Alesandiriō, u Efesu da. U gari gerubun kēru mō n banda, u maa Gusunōn gari yē sāa sāa. ²⁵ N deema ba raa nūn Yinnin swaa sōosi ma u ye waasu mō ka kīru, u ra maa Yesun gari tubusie dee dee, adama

* **18:18** nōo mwēeru - Nōo mwē te, ta sāawa te Yuuba bà n Gusunō kua ba ku ra tam bōmbōm nō, ba ku ra maa kōni sere bà n nōo mwē te yibia.

Yohanun batemu kobu tənawa u yē. ²⁶ U waasu kua ka toro sindu Yuuban mənno yerə. Sanam me Pirisila ka Akilasi ba win waasu nua, ba ka nūn da bee tia, ba nūn Gusunən swaa tubusia dee dee. ²⁷ Ye Apolo u gōru doke u Gerekiban tem da, naane dokeoba nūn yen dam kā ma ba ben berusebu tireru kua be ba wāa Gerekiban temə bu ka nūn dam koosia. Sanam me u tura mi, u bu somi gem gem be ba sāa naane dokeobu Gusunən durom sō. ²⁸ Domi ka gari damgiya u ka Yuuban sikirinə kamia batuma sō, u bu sōsi saa Gusunən garin di ma Yesu sāawa wi Gusunə u gəsa.

19

Pəlu u Efesu da

¹ Sanam me Apolo wāa Korintiə, Pəlu u kpa ka guunun bera ma u tura Efesuə. Miya u naane dokeobu gabu deema ² u bu bikia u nee, Hunde Dεero u dua bee sō sanam me i naane doke?

Ba nūn wisa ba nee, aawo sa n mam nəre ma Hunde Dεero wāa.

³ Ma u nee, batemu yerə i kua.

Ba nee, Yohanun batemu.

⁴ Ma Pəlu u nee, Yohanu u təmbu batemu kua be ba gōru gəsia toranun di ma u bu sōwa u nee, durə goo u sisi win biruə, wiya Yesu wiya ba koo naane doke.

⁵ Ye ba Pəlun gari yi nua, ma ba batemu kua Yinni Yesun yīsiru sō. ⁶ Pəlu u bu nəma səndi winə ma Hunde Dεero u dua be sō, ma ba ka barum tukum gari mə, ba maa gari gerumə yi yi wee Gusunən min di. ⁷ Durə be kpuron geera tura tənə wəkura yirun saka.

⁸ Ma Pəlu u Yuuban mənno yeru dua u ban te Gusuno u swiin waasu mən ka toro sindu sere suru ita u ka bu wesianamo u bu kəkirimo. ⁹ Adama ben gabu ba bəbia ba yina bu Yesu naane doke, ba maa gari kəsi gerua win swaa yen sō tən wəru gen wuswaa. Yen sōna Pəlu u bu deri, wi ka naane dokeobu ba doona min di. Ba ra de bu wesiane tōru baatere mənno yeru garu sō te ta sāa Tiranusigiru. ¹⁰ Nge meya ba kua wōo yiru, ma tōmbu kpuro be ba wāa Asiō, Yuuba ka maa Gerekiba, ba ka Yinnin gari nua.

Sekefan bii tən durəbu

¹¹ Gusuno u Pəlu dam wē u ka səm maamaaki damginu ko ¹² sere baa bā n win wənya wokatii n kun me win səm koo yabenu sua ba sōndi barəbu wollo, ba ra bekurewa kpa werekunu nu yari ben wasin di. ¹³ Yuu be ba bəsu baama kpuro ba werekunu yaramo, ben gaba maa kī bu Yinni Yesun yīsiru soku be ba werekunu mən sō bu nēē, na nun wooda wēemo ka Yesun yīsiru, wi Pəlu u ka waasu mən, a yario.

¹⁴ Yuuban yāku kowo tənwero wi ba sokumo Sekefa, win bii tən durəbu nōba yiru, ba ra maa ko me. ¹⁵ Yera wəreku gagu ga nēē, na Yesu yē, na maa Pəlu yē, adama wara bēē i sāa.

¹⁶ Ma durə wī sō wəreku ge, ga wāa u yōwa u tən be sēre ma u bu so gem gem sere u bu kamia. Be kpuro ba yakura win yēnun di tereru ka bosu. ¹⁷ Yuuba ka Gerekiba kpuro be ba wāa Efesuo ba gari yi nua, ma berum bu mwa be kpuro. Ma Yinni Yesun yīsira bēere wa gem gem. ¹⁸ Dabiru be ba naane doke ba na ba gerua batuma sō ye ba ra raa ko, ma ba tuuba kua. ¹⁹ Dabiru be ba ra raa dobo

dobo ko, ba ka ben tirenu na ma ba nu dɔɔ mɛni baawuren wuswaaɔ. Goo u tire nin gobi dooru kua, nin geera kua fərɔtɔ dabi dabiru. ²⁰ Nge mɛya Yinni Gusunɔn gari yi kpararamɔ ka dam yi tāsimo.

Sanno Efesu

²¹ Yeniban biru, Pɔlu u gɔru doke u bɔsu Masedɔni ka Gerekiban tem sɔɔ. Min di kpa u Yerusalemu da. U nɛɛ, ù n da mi, u n̄ koo ko u kun tura Romuɔ.

²² Ma u win sɔmɔbu yiru, Timote ka Erasutu gɔra Masedɔniɔ, adama win tii u sɔɔ yiru kua Asiɔ.

²³ N deema saa ye, wahala baka gaa seewa Yesun swaan sɔ. ²⁴ Sii geesun seko goo wi ba ra soku Demetiru u ra bũu wi ba sokumɔ Aritemin * dirun weenasiru ko. Sɔmbu te, ta sɔm kowobu are beke wɛɛmɔ. ²⁵ Demetiru u win sɔm kowobu menna ka maa sekobu gabu ma u nɛɛ, durɔ beɛ i yɛ ma sɔmbu ten sɔna sa kuuramɔ. ²⁶ Beɛn tii i waamɔ, i maa nɔɔmɔ ma Pɔlu wi, u tɔn dabinu kəkura u maa bu swaa nim wia, n n̄ mɔ Efesu mi tɔna, ka maa Asin tem wuu dabinu sɔra, u mɔ, bũu ni tɔmba ka nɔma kua nu n̄ sɔa Gusunɔ. ²⁷ N n̄ mɛn na, besɛn sɔmbura koo funɛ wenna. N n̄ mam te tɔna, ba n̄ koo maa besɛn bũu Aritemin diru garisi gāanu ganu. Bũu win beɛre baka koo maa kpe, wi Asigibu ka maa tem baaman tɔmbu kpuro ba ra sɔ.

²⁸ Sanam mɛ tɔn be, ba gari yi nua, ba mɔru besira, ba gbāsukumɔ ba mɔ, beɛre bakagiiwa, Efesugibun Aritemi.

²⁹ Ma wuugibu kpuro ba burinamɔ. Tɔn wɔru ga duki daamɔ diru mi ba ra dwee. Ma ba Pɔlun kpaasibu yiru gawa ba ka da mi. Beya Gayusi ka

* **19:24** Aritemin - Bũu wɛn mi ba ra bii nɔna de.

Aritaaki be ba sãa Masedonigibu. ³⁰ Pəlu u kī u da tən wəru gen mi, adama naanə dokeoba yina. ³¹ Tem mən wirugibu gabu be ba sãa win kpaasibu, ba maa nūn nəə mərísia ba nəe, u ku tii sōsi dii te sō. ³² Dii te sōra tambu kpuro ba gbāsukumə. Gabu ba gari tee gerumə, gabu maa gari gēe. Ben dabira kun mam yē yèn sō ba mənne mi. ³³ Yuu gaba Alesandu bərie tən wəru gen wuswaaə, ma tambu gabu ba tamaa wiya u dera wahala kpuro ya seewa. Alesandu wi, u tən be ka nəmu marisia, ma u kī u bu gari yin asansi sō. ³⁴ Adama sanam mē ba tuba ma u sãawa Yuu, tən be kpuro ba gbāsukumə sere kəba yirun saka, ba mə, bēere bakagliwa Efesugibun Aritemi.

³⁵ Amən biru, wuun guro guro u bu marisia u nəe, bēe Efesugibu, baawure u yē ma bēsen wuu Efesuəwa Aritemi bēeregiin dira wāa sa te kōsu, ka maa win weenasii wi u surama saa wəllun di. ³⁶ Goo kun kpē u gari yi siki. Yen sō, i tii nenuə sēe, i ku gāanu ko ka sendaru. ³⁷ I ka durə beni na mini baa mē ba n gāanu gbene bēsen būun dirun di, ba n maa bēsen būu gari kōsi gēe gerusi. ³⁸ Demətiru ka win səm kowobu bə n gari gēe mə ka goo, sa siribun tōru mə ka maa siri kowobu, i de bu ben gari ko mi. ³⁹ I n maa gari gēe mə yi yi yini kere, i ko kpī i ka yi da wuun wirugibun mi. ⁴⁰ Domi ba koo kpī bu sun taare wē gisən gari yinin sō yèn sō yi n wiru ka naasu mə. Bə n maa sun yin asansi bikia, sa n yē ye sa ko gere.

⁴¹ Ye u yeni gerua u kpa, u bu yarinasia.

20

Pəlu u Masedoni

ka Gerekiban tem da

¹ Sanam me ba waki ni kpa, Pɔlu u naane dokeobu mena. Ye u bu dam ka, u bu na kana u doona Masedoni gia. ² Ye u bɔsu tem me kpuro sɔɔ, u naane dokeobu dam ka gem gem, ma u tura Gerekiban tem ³ u sina mi suru ita. Sanam me u ki u goo nimkuu du u Siri da, u deema Yuuba na tia kua bu ka nun go. Ma u goru doke u kpam kpe ka Masedoni. ⁴ Sopateri, Pirusin bii wi u na saa Beren di, u Pɔlu yɔsiri, ka maa Aritaaki ka Sikundusi be ba na saa Tesalonikan di, ka Gayusi Deebegii ka Timote ka maa Tisiki ka Torofimu be ba na saa Asin di. ⁵ Beya ba gbia ba da ba sun mara Torasi. ⁶ Ye ba pee ye ba n seeyatia doken to bakaru kua ba kpa, sa da sa goo nimkuu dua Filipi. Ma so naabun biru sa bu deema Torasi mi sa alusuma tia kua.

Pɔlun bera daakibu Torasi

⁷ Alusuma buu, sa mɛne su ka yaa dibu ka maa Yinnin dia domaruginu di sannu, ma Pɔlu u waasu wari. Yen so u ki u doona yen sisiru, u win waasu denyasia ya tura sere wakurun bonu. ⁸ Fitilaku dabira wa gidambisa ye sɔɔ, mi sa mɛne. ⁹ Aluwaasi goo wi ba mo Etiki, u so fenentia. Nge me Pɔlu u win gari denyasiam, aluwaasi wi, u dom yibura sere u dweeya, ma u woruma tem gidambisa itasen fenentin di. Ba nun sua ba deema gora. ¹⁰ Adama Pɔlu u sarama ma u yaara u nun sua u nee, i ku nanda, win hunde ya wa.

¹¹ Ye Pɔlu u kpam wura gidambisa yen wolla, u pee sua u murura ma sa di, ma u waasu kua sere yam ka sara, yen biru u doona. ¹² Ba ka aluwaasi wi wura yenu wasiru, ma ben nukura yemia gem gem.

Pəlu u Miletu da saa Torasin di

¹³ Sa goo nimkuu dua, sa Pəlu gbiiya sa da Asosiə, mìn di u koo ka sun goo du. Domi mɛya sa wesiana yèn sɔ̃ u kī u da mi ka naasu. ¹⁴ Ye sa ka nùn yinna Asosiə, mìn diya u ka sun goo dua sa ka da Mitileniə. ¹⁵ Min di, sa kpam goo nimkuu dua ma sa tura Kioə yen sisiru. Sisi kpaaru sa tura Samosiə, yen sɔ̃ itasewa sa Miletu dua. ¹⁶ Domi Pəlu u gɔ̃ru doke u ku yōra Efesuə, kpa u ku win saa kɔ̃ Asin tem sɔ̃ yèn sɔ̃ u sende u turi Yerusalemuə Pantikotin tōru n̄ n koo koorə.

Pəlu u ka yigbe guro gurobu gari m̄

¹⁷ Pəlu u nɔ̃ m̄risia Efesuə saa Miletun di, u Yesun yigbe guro gurobu sokusia bu na bu ka nùn yinna mi. ¹⁸ Ye ba tunuma u bu sɔ̃wa u nɛɛ, bɛɛn tii i yɛ nge mɛ na s̄isina bɛɛn suunu sɔ̃ saa tɔ̃ tèn di na dua Asin tem sɔ̃. ¹⁹ Na Gusunən sɔmburu kua tii kawabu sɔ̃ ka ȳresu sannu. Na maa wahala dabiru wa yèn sɔ̃ Yuuba swaa kasu bu nɛn wāaru kpeerasia. ²⁰ I maa yɛ ma na n̄ bɛɛ arufaanin gāanu berue, na bɛɛ gem kpuro sɔ̃wawa batuma sɔ̃ ka maa yenusə. ²¹ Na Yuuba ka maa Gerekiba sɔ̃wa na nɛɛ, bu yario toranun di bu wura Gusunən mi kpa bu bɛɛn Yinni Yesu Kiri si naanɛ doke. ²² Wee tɛ na Yerusalemu dɔ̃ nge mɛ Hunde Dɛero u man yiire, na n̄ maa yɛ yè n̄ koo man deema mi, ²³ adama u man sɔ̃m̄ mi kon da kpuro piri s̄m̄ ka wahala man mara. ²⁴ Ka mɛ, na n̄ nɛn wāaru garisi gāanu n gesi nɛn sɔmburu dakura te Yinni Yesu u man yiire n ko. Sɔmbu tera n Gusunən durom Labaari gea kpara.

²⁵ Na b̄su bɛɛn suunu sɔ̃ na ban te Gusunə u sw̄in waasu kua. Tɛ na yɛ ma goo sari bɛɛn suunu

sɔɔ wi u koo man wa kpam. ²⁶ Yen sɔna na bɛɛ sɔɔmɔ batuma sɔɔ gisɔ, goo ù n kam kua bɛɛ sɔɔ, na n taarɛ mɔ. ²⁷ Domi na n gãanu ganu berua, na bɛɛ Gusunɔn himba kpuro nɔɔsia. ²⁸ I n tii sɛ, i maa gɔɔ kpuro kɔsuo ge Hunde Dɛero u bɛɛ nɔmu sɔndia, ge ga sãa Yinni Yesun yigberu. I tu kparo te u yakia ka win tiin yem. ²⁹ Na yɛ ma nà n bɛɛ derin biru gaba koo du bɛɛn suunu sɔɔ nge mɛ demakunu ra du yãanun suunu sɔɔ, ba n ko n wɔnwɔndu mɔ. ³⁰ Saa mam bɛɛn suunu sɔɔn di gaba koo gem gɔsia weesu kpa bu naane dokeobu swaa nim wia bu ka ko ben bwãabu. ³¹ N n mɛn na, i n tii sɛ. I yaayo ma wɔɔ itawa, na bɛɛn baawure kirɔ kua bururu ka yoka ka yĩresu.

³² Tɛ na bɛɛ Gusunɔ nɔmu sɔndia na maa bɛɛ win durom gari nɔmu sɔndia. Gari yi, yi koo kpĩ yi bɛɛ tãisia kpa yi bɛɛ faaba ko ka be kpuro be Gusunɔ u gɔsa u kua wigibu. ³³ Na n goon sii geesu n kun mɛ win wura n kun mɛ win yaberu bine koore. ³⁴ Bɛɛn tii i yɛ ma ka nen tiin nɔma na sɔmburu kua na ka tii diisia ka maa be ba ka man wãa. ³⁵ Na bɛɛ sɔɔsi yabu kpuro sɔɔ ma n weenɛ i sɔmburu ko gem gem nge mɛsum, kpa i dam sarirugibu somi, kpa i Yinni Yesun tiin gari yaaya ye u nɛɛ, kɛrun wɛɛbu bu nuku dobu mɔ n kere kɛrun mwaabu.

³⁶ Sanam mɛ Pɔlu u gari yi gerua u kpa, u yiira ma u kanaru kua ka be kpuro sannu. ³⁷ Be kpuro ba swĩ. Ye ba nùn bɔkasi, ba nùn nɔɔ kana ka kĩru, ³⁸ ben nukura sankira n banda yèn sɔ u bu sɔɔwa ma ba n maa waanamɔ. Ma ba nùn yɔsiri sere goo nimkuu mi.

Pəlu u Yerusalemu dəə

¹ Ye sa nəə kanana ka be sa kpa, sa goo nimkuu dua sa doona sərū sərūm mē Kəsio. Yen sisiru sa da Roduə. Saa min di, sa maa da Patarəə. ² Miya sa goo nimkuu wa ge ga dəə Fənisi gia, ma sa gu dua sa swaa wəri. ³ Sa tem bureru garu wa te ba mē Sipu, sa tu sēəna bēsen nəm dware ma sa da Sirin tem gia. Sa Tiri dua, mi goo nimkuu ga koo səmunu sarasia. ⁴ Sa naanē dokeobu kasu ma sa ka bu sina alusuma bəə teeru. Hunde Dēero dera ba Pəlu sōmə u ku Yerusalemu da. ⁵ Adama ye bēsen saa tura sa kpam wura goo nimkuu mi. Be kpuro ka ben kurəbu ka bibu ba sun yōsiri saa wuun di. Bese kpuro sa yiira nim wōkun goorə ma sa kanaru kua. ⁶ Ye sa nəə kanana sa kpa sa goo nimkuu dua ma ba wura ben yenusə.

⁷ Saa Tirin di sa kpam swaa wəri ma sa tura Tolemaisio. Miya sa sara goo nimkuun di ma sa da sa naanē dokeobu təbura ma sa kpuna mi nən teeru. ⁸ Yen sisiru sa kpam swaa wəri ma sa tura Sesareə, ma sa da sa səbia Filipun yenuə wi u sāa waasu kowo. N deema u sāa tənū nəəba yiru yen turo be ba gasə gəsa Yerusalemuə. ⁹ Durə wi, u bii wəndiaba nne mə be ba sāa Gusunən səməbu. ¹⁰ Ye sa sō mēeru kua mi, Gusunən səmə goo wi ba ra nē Agabusi, u na mi saa Yudean di. ¹¹ U na bēsen mi ma u Pəlun kpaka sua u win tiin naasu ka nəma bəkua u nē, n wee ye Hunde Dēero u gerumə. Wi u kpaka yenī mə, Yuu be ba wāa Yerusalemuə ba koo nən bəke mēsum kpa bu nən tən tukobu nəmu səndia.

¹² Ye sa gari yi nua, bese ka tən be ba wāa mi, sa Pəlu suuru kanam wəri u ku Yerusalemu ye da.

¹³ Adama u nē, mban sōna i sumə mēsum ma i nən

wərugəru kpeesiamə. Na mam səəru sãa n ka gbi Yinni Yesun yĩsirun sɔ Yerusalemuə, n n̄ mə bəkubu tən̄a.

¹⁴ Ye sa deema u n̄ b̄es̄en gari wure, sa mari ma sa n̄ēe, Gusunən kĩru tu koora.

¹⁵ Amen biru sa b̄es̄en səəru kua ma sa doona Yerusalemu gia. ¹⁶ Naan̄e dokeobu gabu saa Sesaren di ba sun ȳs̄iri ba ka sun da Nasoni Sipugiin w̄ə̄rə mi sa ko s̄əbia. Durə wi, u naan̄e doke n t̄e.

Pəlu u Yakəbu beram da

¹⁷ Sanam m̄e sa tura Yerusalemuə, naan̄e dokeoba sun dam koosia ka nuku dobu. ¹⁸ Yen sisiru Pəlu u ka sun Yakəbu beram da ma Yesun yigb̄e guro gurobu kpuro ba m̄enna mi. ¹⁹ Ye Pəlu u bu t̄əbura u kpa u bu saaria tia tia s̄əmbu te Gusunə u kua t̄ən tukobun suunu s̄ə̄ win waasun s̄ə. ²⁰ Ye ba win gari nua, be kpuro ba Gusunə siara. Ma ba n̄n̄ s̄ə̄wa ba n̄ēe, k̄inasi a wa? Yuuba nye nyewa ba naan̄e doke, ma be kpuro ba kpam ka tii M̄əwisin wooda b̄əkua. ²¹ Ba bu wunen gari s̄ə̄wa ma a Yuu be ba w̄aa t̄ən tukobun mi s̄ə̄m̄ə bu M̄əwisin gari deri, bu ku deema sw̄i, bu ku maa ben bibu bango ko. ²² N n̄ m̄en na, mba sa ko ko. Ka gem ba koo n̄ə ma a tunuma wuu mi. ²³ Yen s̄ə, a koowo ye sa ko nun s̄ə. Durəbu n̄n̄e gaba w̄aa mi, be ba raa n̄ə mw̄ēru kua. ²⁴ A ka bu doo kpa i tii d̄ēerasia sannu kpa a ben k̄onan gobi k̄asia. Nge m̄eya baawure u ko n ka ȳe ma ye ba nua wunen s̄ə, n n̄ gem, sanam m̄e, ba koo wa ma wunen tii a M̄əwisin wooda sw̄i. ²⁵ Adama ye n s̄aa t̄ən tuko naan̄e dokeobugia sa bu wooda yiya ma sa bu yen tireru m̄ərisia sa n̄ēe, bu ku b̄ūu s̄aa d̄ianu di, bu ku yaa yem di, bu ku yaa

tem ye ba wĩiru tema ba ka go, bu ku maa kōo menna tantanaru sōo.

²⁶ Ma Pōlu u ka durō be da. Yen sisiru ba tii dēerasia, ma u sãa yeru dua u bu sōowa saa ye dēerasia bin sanam koo kpe, kpa bu ben baawure yākuru kua dōma te.

Ba Pōlu mwa sãa yerō

²⁷ Ye sōo nōoba yiru ye, ya kpeeyō, Yuu be ba na Asin di ba Pōlu wa sãa yerō. Ba tōn wōru burinasia, ma ba Pōlu mwa. ²⁸ Ba gbāsukumō ba mō, bēē Isireliba, faaba woo! Durō wiya u ra de baama kpuro u n Isireliban kōsa gerumō, ka ye n sãa Mōwisin wooda ka maa sãa yee teni. Wee, u mam ka tōn tukobu gabu na sãa yee dēera tenin mi ma u tu disi doke.

²⁹ Ba yeni gerua yēn sō ba raa Torofimu Efesugii wa ka Pōlu sannu wuu sōo, yera ba tamaa Pōlu u ka nūn dawa sãa yeru mi. ³⁰ Ma wuu ga buuburu yōra kpuro, tōmba duki naamō baaman di ma ba Pōlu mwa ba gawa ba ka yara sãa yerun di. Mii mii ma ba ten gamboba kēnua. ³¹ Sanam mē ba kī bu nūn go, yera Romun tabu sunō u nua ma Yerusalemu kpuro ya burinamō. ³² Mii mii u tabu wirugibu gabu sua ka tabu kowobu, ma u ka bu duka da tōn wōru gen mi. Sanam mē tōn wōru ge, ga nūn wa ka tabu kowobu sannu, ba Pōlu soberu deri. ³³ Tabu sunō wi, u da Pōlun mi, u nūn mwa ma u wooda wē bu nūn bōke ka yōni yiru. Ma u bu bikia, wara durō wi. Mba u kua. ³⁴ Gabu tōn wōru ge sōo, ba gari tee gbāsukumō, gabu maa gari gēē, sere tabu sunō u kpana u gari yin gem gia wure bakanun sō. Yen sōna u wooda wē bu ka Pōlu da sansani gbārarugian mi. ³⁵ Ye ba gbāra ten yōtiru tura tabu kowoba Pōlu

sua ba sɔndi ben senu wɔllɔ, tɔn wɔru gen mɔrun sɔ. ³⁶ Ma tɔn be kpuro ba bu naa kɔtinu dimɔ ba gbɔsukumɔ, ba mɔ i nɔn goowo!

Pɔlu u tii tubusia

³⁷ Sanam mɛ ba kɔ bu Pɔlu duusia sansani gbɔrarugia mi, u tabu sunɔ bikia u nɛɛ, kon kpɔ n ka nun gari ko?

Tabu sunɔ u nɔn bikia u nɛɛ, a Gɛɛkim nɔmɔ ro? ³⁸ N n mɛn na, a n sɔa Egibitigii wi? Wi u gasɔ dera tɔmba tem yɛrobu seesi, wi u tɔmbu nɔrɔbun suba nɛ mɛnna (4.000) swaa diobun yigberun di, ma u ka bu da gaburɔ?

³⁹ Pɔlu nɔn wisa u nɛɛ, nɛ Yuuwa, ba man marawa Taasio, Silisin tem sɔɔ. Na sɔa kpaa yɛro wuu ge sɔɔ, ge ga yɔsiru yara. Na nun kanamɔ, a de n ka tɔn be gari ko.

⁴⁰ Tabu sunɔ wi, u nɔn ayeru wɛ. Ma Pɔlu u yɔɔwa yɔɔtiru wɔllɔ u tɔn be ka nɔmu marisia. Ye ba mari, u bu sɔɔwa ka Heberum u nɛɛ,

22

¹ Bɛɛ, nɛn bisibu ka baababa, i swaa dakio ye kon bɛɛ sɔ n ka tii tubusia.

² Ye ba nua ma u ka Heberum gari mɔ, ba mari sɔɔ sɔɔ. Ma u nɛɛ, ³ nɛ Yuuwa wi ba mara Taasio, Silisin temɔ adama wuu geni sɔɔra na biru di. Gamalielin miya na keu kua, na besɛn sikadoban wooda gia sɔa sɔa, ma na Gusunɔn bɛɛɛ yɛ nge mɛ bɛɛ kpuro i sɔa gisɔ. ⁴ Na maa swaa yen tɔmbu nɔni sɔɔwa goo gookum, na yen tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu mwɛɛra na bɔkua na pirisɔm doke. ⁵ Yɔku kowo tɔnwero ka Yuuban guro gurobu kpuro ba koo kpɔ bu man yen seeda diiya. Na tirenu mwa ben nɔman di ni

ba Yuuba yorua be ba wāa Damasiō. Ma na da mi n ka swaa yen tambu mwa n bəke be ba wāa mi, kpa n ka bu na Yerusalemuō n seeyasia.

Pəlu u bu

win gōru gəsiabun gari sōwa

(I maa mēerio Gərobun Kookoosu 9:1-19, 26:12-18)

⁶ Sanam mē na dōō na Damasi turuku kua sōō wii wəllun saka, suaru sōō yam bururam na bai wəllun di mu man wukiri. ⁷ Na wəruma temō, ma na nōō gagu nua ga nēē, Sōolu, Sōolu mban sōna a man nōni sōōmō. ⁸ Na bikia na nēē, wuna were Yinni. U man sōōwa u nēē, nēna Yesu Nasaretigii wi a nōni sōōmō. ⁹ Durō be ba man yōsirio ba yam bururam mē wa, adama ba n tuba ye yēro gerua wi u ka man gari kua. ¹⁰ Na bikia na nēē, mba kon ko Yinni. Ma u man sōōwa u nēē, n seewo n du Damasiō. Miya ba koo man sō kpuro ye Gusunō u himba sāa n ko. ¹¹ Yam bururam mēn kpāara dera na wōko kua. Yen sōna nēn kpaasiba man nōmu nēnua sa ka dua Damasiō.

¹² N deema durō goo wāa mi, wi ba ra nēē Anania, u Gusunōn bēere yē, u Məwisin woodaba swīi. Yuu be ba wāa wuu ge sōō kpuro ba win seeda gea dimō. ¹³ U na nēn mi, u yōra nēn bōkuō ma u nēē, Sōolu nēn beruse, a yam waawo. Mii mii nēn nōni wukiara ma na nūn wa. ¹⁴ U man sōōwa u nēē, Gusunō bēsen sikadoban Yinni u man gōsa n ka win kīru gia, n ka Geegii wa, kpa n maa ka win nōon gari nō. ¹⁵ Domi kon ko win seeda dio, kpa n ka tambu kpuro sō ye na wa ka ye na nua. ¹⁶ Tē, mba n maa tie. N seewo bu man batemu ko, kpa n wobe n dēera nēn toranun di na n Yinnin yīsiru sokumō.

Nge mε Yinni u Pəlu gəsa

u ka tən tukobu waasu ko

¹⁷ Ye na wura Yerusalemu, sɔɔ teeru sanam mε na kanaru mɔ sɔa yerɔ, na kasa. ¹⁸ Kasi te sɔɔ, na Yinni wa, u man sɔɔwa u nεε, n koowo kpaaka kpa n yari Yerusalemun di mii mii. Domi wuu min tɔmbu ba n̄ koo win gari wura yin seeda na dimɔ. ¹⁹ Na nεε, Yinni ba yɛ sɔa sɔa ma na Yuuban mɛnnɔ yenu da da, na tɔmbu mwεera na bu so be ba nun naane doke. ²⁰ Dɔma te ba wunen seeda dio Etiɛni go, nen tii na waa mi, na win gɔɔ wura. Nεna na win gowobun yānu kɔsu ni ba suba. ²¹ Ma Yinni u man sɔɔwa u nεε, n doo, domi u koo man gəri n toma tən tukobun mi.

Pəlu ka Romun tabu sunɔ

²² Tən be, ba Pəlun gari swaa daki sere u ka yeni gerua u kpa. Sanam mɛya be kpuro ba gbāsukum wəri ba nεε, i n̄n goowo, n n̄ weenε win bweseru ta n waa.

²³ Ba kuuki mɔ, ba ben yabenu yɔwemɔ, ba tua seeyamɔ wallo. ²⁴ Romun tabu sunɔ wi, u wooda wɛ bu ka Pəlu da sansani gbārarugia sɔɔ bu n̄n sɛni so sere u ka gem gere. Domi u kī u gia mban saabuwa ba n̄n wuremɔ mε. ²⁵ Ye ba Pəlu bəkua bu ka n̄n so, u tabu sunɔ bikia wi u n̄n yɔre, u nεε, n weenε i Romugii so i sere n̄n siri?

²⁶ Ye tənwero wi, u gari yi nua, u da win tabu sunɔn mi, ma u n̄n bikia u nεε, mba a kī a ko mi. Duro wi, Romugiiwa.

²⁷ Ma tabu sunɔ u da u Pəlu bikia u nεε, a man sɔɔwɔ, wunε Romugiiwa?

Pəlu u nεε, mɛya.

28 Tabu sunə wi, u nəε, gobi bekeya na kəsia na ka sere kua Romugii.

Pəlu u nəε, mɛya ba nɛ marawa.

29 Yen sōna tabu kowo be ba səoru sǎa bu ka nùn sɛni so u ka gem gere, ba nùn deri mii mii. Ma bɛrum tabu sunə wi mwa ye u nua ma Pəlu sǎawa Romugii domi u dera ba nùn bəkuə.

Ba ka Pəlu da Yuuban

guro gurobun wuswaaə

30 Tabu sunə wi, u kī u gia kam kam yèn saabu wahala ye, ya seewa. Yen sōna sisiru u dera ba Pəlu kusia, ma u nəε yāku kowo tənwerobu ka Yuuban guro gurobu bu mɛnnama. Ma u ka Pəlu da ben wuswaaə.

23

1 Pəlu u be ba mɛnnɛ nɔni girari, ma u nəε, mero bisibu, nɛn gōru ga n̄ man taarɛ wɛɛmə domi na nɛn wǎaru diwa dee dee Gusunən wuswaaə, sere ka gisən gisə.

2 Yāku kowo tənwero wi ba ra soku Anania u be ba yǝ Pəlun bəkuə sǎəwa bu nùn soowo win nəəwə.

3 Pəlu u nəε, Gusunə koo nun so, gani kpika wunɛ! A sǎwa a ka man siri Məwisin wooda sǎə, ma a maa kɔam wooda sara a nəε, bu man soowo.

4 Be ba yǝ win bəkuə ba nəε, Gusunən yāku kowo tənwerowa a kǎka a wəmmə mɛ?

5 Pəlu u nəε, mero bisibu na n̄ yɛ yāku kowo tənwerowa. Domi Gusunən gari yi nəε, “I ku bɛɛn təmbun wirugiin kōsa gere.”

6 Ye Pəlu u tuba mɛnnə ge sǎə, ma gaba sǎawa Sadusiba, gabu maa Falisiba, yera u nəəgiru sua mɛnnə ge sǎə u nəε, mero bisibu, nɛ Falisiwa wi

Falisiba ba mara. I man siriməwa yèn sō na yīiyo ma gəriba koo se gərin di.

⁷ Ye u yeni gerua u kpa, Falisiba ka Sadusiba ba sikirinə wəri ma mənno ge, ga bənu kua yiru.

⁸ Domi Sadusiba ba ra nəe gəriba kun seemə gərin di, hunde ka wəllun gərado maa sari adama Falisiba ba wura ma yabu ita ye kpuro ya wāa. ⁹ Ma wure bakanu tunuma ben suunu sɔɔ ba sikirinamə ka dam, ma wooda yērobu gaba seewa Falisiba sɔɔ ba nəe, sa n̄ taare gaa wa durə wi sɔɔ. Wara yē nge hundewa n̄ kun mɛ wəllun gərado goowa u ka n̄n gari kua.

¹⁰ Sikirinə ge, ga kpēa gem gem sere tabu sunə wi, u bərum kua bu ku raa Pəlu karana. Ma u win tabu kowobu wooda wē u nəe, bu doo bu Pəlu wərama kpa bu ka n̄n da sansani gbārarugian mi.

¹¹ Tōɔ ten wōkuru sɔɔ, Yinni Gusunə u Pəlu yōre ma u nəe, a ku mwia kpana. Nge mɛ a man seeda diiya Yerusalemu mi, mɛya kaa maa man seeda diiya Romuə.

Ba Pəlun wāaru kasu

¹² Yen sisiru Yuuba ba menna ba nɔɔ tia kua ba bōrua ba nəe ba n̄ gāanu dimə, baa nim ba n̄ nərumsə ma n kun mə ba Pəlu go. ¹³ Tən be, ba tən weeru kere be ba nɔɔ tia ye kua. ¹⁴ Ma ba da ba yāku kowo tənwerobu ka guro gurobu deema ba nəe, sa bōrua sannu ma sa n̄ gāanu dimə sere su ka Pəlu go. ¹⁵ N n mən na, sa kī bɛɛ ka guro gurobu i tabu sunə s̄ u ka Pəlu na bɛɛn mənno sɔɔ kpa, kpa n sāare nge i kī i kpa win gari mɛɛrim səmə. Bese sa ko n sɔɔru s̄a su ka n̄n go u sere tunuma.

¹⁶ Adama Pəlun sesun bii tən durə u yina yen gari nua. U da u dua sansani gbārarugia yen mi, ma

u Pəlu gari yi sɔɔwa. ¹⁷ Ma Pəlu u tabu kowobun tənwerɔ turo soka, u nùn sɔɔwa u ka aluwaasi wi doo tabu sunən mi domi u gari mə u kī u nùn sɔ.

¹⁸ Tabu kowobun tənwerɔ wi, u ka nùn da tabu sunən mi, ma u nɛɛ, Pəlu pirisəm wi, u man soka ma u man kana n ka aluwaasi wi na wunen mi domi u kī u nun gāanu sɔ.

¹⁹ Tabu sunə u aluwaasi win nəmu nɛnuu u ka nùn da bɔɔrɔ u nùn bikia u nɛɛ, mba a kī a man sɔ.

²⁰ U nɛɛ, Yuuba ba nəɔ tia kua bu ka nun bikia sia a ka Pəlu da guro gurobun mɛnnəwə, kpa n sɔare nge ba kī bu win gari mɛɛrim sɔmɛwa. ²¹ Adama a ku ben gari nə, domi ba tənɔ weeru kere be ba koo kuke swaaɔ bu ka nùn mwa. Be kpuro ba bɔrua ma ba n̄ dimə, ba n̄ maa nɔrumə ma n̄ kun mə ba nùn go. Baa tɛ ba sɔɔru sɔa bu ka ye ko. Wunen woodawa ba swaa daki.

²² Ma tabu sunə wi, u nɛɛ, a ku goo sɔ ma a man gari yini dɔmɛa. Ma u dera aluwaasi wi, u doona.

Ba ka Pəlu da Felisin mi

²³ Ma tabu sunə wi, u tabu kowobun wirugibu yiru soka u nɛɛ, i tabu kowo goobu (200) sɔɔru koosio bu Sesare da, ka maasɔbu wata ka wəkuru, ka sere yaasigibu goobu, ba n sɔɔru sɔa bu swaa wəri kɔba nəɔba n̄nɛ wɔku te. ²⁴ I maa dumi gaari bəkuo kpa i ka Pəlu da sina wuu yɛro wi ba ra soku Felisin mi, i turi ka alafia.

²⁵ Yen biru tabu sunə u tireru yorua tɛ sɔɔ u nɛɛ, ²⁶ nɛ Kolodu Lisiasi, na nun tɔbura tem yɛro Felisi bɛɛɛgii. ²⁷ Yuuba ba durɔ wi mwawa, ba kī bu nùn go. Ye na gia ma u sɔa Romugii, yeya na da ka nɛn tabu kowobu na nùn wɔra. Yen biru na ka nùn da ben guro gurobun wuswaaɔ. ²⁸ Domi na kī

na n yē yèn sō ba nùn taarɛ wɛɛmɔ. ²⁹ Miya na gia ma u n̄ gāanu ganu kue ni nu ka gɔɔ weenɛ, baa mam pirisom. Na deema ba nùn taarɛ wɛɛmɔwa ben woodan garin sō. ³⁰ Sanam mɛ ba man sōɔwa ma Yuuba ba nɔɔ tia kua bu ka nùn go, yande na dera ba ka nun nùn naawa. Na win taarɛ wɛɔbu sōɔwa bu na bu ben gari gere wunen wuswaaɔ.

³¹ Yera tabu kowo be, ba win wooda kpuro swii. Ba Pɔlu sua wōku te, ma ba ka nùn da sere Antipatiriɔ. ³² Yen sisiru tabu kowo be, ba wura ben sansaniɔ ma dumigibu ba ka nùn da wuswaaɔ. ³³ Ye ba tura Sesareɔ ba tem yēro tire te wɛ, ba maa nùn Pɔlu tusia. ³⁴ Ye tem yēro u tire te gara u kpa, u Pɔlu bikia bera mìn di u na. Pɔlu nɛɛ, Silisin di. ³⁵ Tem yēro u nɛɛ u koo win gari nɔ sanam mɛ win taarɛ wɛɔbu ba tunuma.

Ma u wooda wɛ bu Pɔlu kōsu Herodun sina kpaarɔ.

24

Yuuba ba Pɔlu gari mani

¹ Sōɔ nɔɔbun biru, Anania yāku kowo tɔnwero u da Sesareɔ wi ka guro gurobu gabu sannu ka sere wooda yēro goo wi ba mɔ Terituru. Ba da tem yēron mi, ma ba Pɔlun taarɛ gerumɔ. ² Ba Pɔlu soka, ma Terituru u nùn gari manibu wəri u nɛɛ, Felisi beeregii, sa alafia mɔ gem gem ka wunen baruka. Wunen yam waa geebu bu dera a wooda dabiru kɔsa besen tem arufaanin sō. ³ Sa ye kpuro wura baama kpuro saa baayere sɔɔ, ka siarabu. ⁴ Adama na n̄ kī n wunen saa kpuro di. Yen sō, na nun kanamɔ a ka sun temanɔ gari piiko ye sa mɔ sɔɔ. ⁵ Sa wa ma durɔ wini naanaanugiiwa, u ra sannɔsu

seeyewa Yuuban suunu sɔɔ handunia kpuro sɔɔ. U maa sãa wuuru garun wirugibun turo tɛ ba ra soku Nasarenegibu *. ⁶ U mam swaa kasu u ka sãa yeru disi doke. Sanam mɛya sa wi mwa. [Sa raa kã su nùn siri ka bɛsɛn wooda, ⁷ adama tabu sunɔ Lisiasi u na, u sun nùn wɔrari ka dam. ⁸ Ma u wooda wɛ win taarɛ wɛɔbu bu na wunɛn wuswaaɔ.] Wunɛn tii à n nùn gari bikia, kaa kpĩ a gãa ni kpuron gem wa nì sɔɔ sa nùn taarɛ wɛɛmɔ.

⁹ Ma Yuuba ba gari yi kpuro wura ba nɛɛ, geema.

Pɔlu u win gari tubusia Felisin wuswaaɔ

¹⁰ Yera tem yɛro u Pɔlu gari wɛ ka yĩreru, ma Pɔlu seewa u nɛɛ, na yɛ ma a sãa siri kowo tem mɛ sɔɔ saa wɔɔ dabirun di. Yen sɔ, kon gari gere n ka tii yina ka toro sindu. ¹¹ À n bikia ba koo nun sɔ, n nì mɔ n sɔɔ wɔkura yiru kere ye na ka Yerusalemu da n sãaru ko mi. ¹² Ba n man wa na ka goo sikirinamɔ n kun mɛ na tɔmbu sannɔ nɔɔ kuurimɔ sãa yerɔ n kun mɛ ben mɛnnɔ yeru sɔɔ, n kun mɛ wuu suunu sɔɔ. ¹³ Gari yi ba man manimɔ tɛ, ba n maa yin seeda gaa mɔ. ¹⁴ Adama gãa teena na wura wunɛn wuswaaɔ, na Gusunɔ bɛsɛn sikadoban Yinni sãamɔ ka swaa ye beni ba sokumɔ weesugia. Na maa Mɔwisin wooda kpuro naanɛ doke ka maa Gusunɔn sɔmɔbun tirenu. ¹⁵ Na yĩyɔ bini mɔ Gusunɔ sɔɔ bi durɔ beni ba maa mɔ ma tɔmbu kpuro, tɔn geegibu ka tɔn kɔsobu, ba koo se gərin di. ¹⁶ Yen sɔna na hania mɔ baadomma, kpa nɛn gɔru gu ku man taarɛ wɛ Gusunɔn wuswaaɔ ka maa tɔmbun wuswaaɔ.

* **24:5** Nasarenegibu - Tɔn be ba na Nasaretin di. Ba maa naanɛ dokeo gbiikobu soka mɛ yèn sɔ Yesu u na Nasaretin di.

¹⁷ Wəɔ dabirun biru na tē wura Yerusalemuə n ka nən tambu somiru naawa kpa n maa Gusuno kēnu kē. ¹⁸ Mi səra ba man deema sāa yerə, na tii dəerasia. Tən wəru sari mi, sannə nəə kuribu maa sari mi. ¹⁹ Adama Asin Yuu gaba wāa mi. N weenə ben tii bu na wunen wuswaaə bu seeda di bə n gāanu wa nē səə, ²⁰ n kun mē, a de durə beni bu gere taarə ye ba wa nē səə dōma te na yōra guro gurobun mēnnən wuswaaə. ²¹ Ma n kun mō gāa tee nī səə na gbāra ye na yō ben suunu səə na nēə, bēə i man siriməwa gisə yēn sō na naanə doke ma gərība koo se.

²² N deema Felisi u naanə dokebun swaa yē, yera u Yuu be səəwa bu de tabu sunə Lisiasi u n tunuma. Dōma tēya u koo ben gari yi wēeri.

²³ U maa tabu kowobun tənwero wooda wē u n gina Pəlu doke pirisəm səə, adama u de u n tii mō mi, u maa de win kpaasibu bu nūn beram na bu ka nūn nəəri.

Pəlu u da Felisi ka Durusilan wuswaaə

²⁴ Səə mēerun biru Felisi u na ka win kurə Durusila, wi u sāa Yuu. Ma u Pəlu sokusia. Ye u tunuma ma ba nūn swaa daki sanam mē u naanə dokebu Kirisi Yesu səən gari mō. ²⁵ Adama sanam mē Pəlu u bu gem kobu ka gaya ka maa siri bi bu ween gari tubusiamə, Felisi u nanda, ma u nēə, a doonə gina. Kon kpam nun soku nā n fēə wa.

²⁶ U raa maa yīiyə u koo gobi wawa Pəlun min di. Yenin saabuwa u ra nūn sokusie kiri kiri u ka nūn gari ko.

²⁷ Wəɔ yirun biru Pəəsiyu Fesitu u kua Felisin kəsire. N deema Felisi u Pəlu deri pirisəm səə yēn sō u kī u n bēerə mō Yuuban mi.

25

Pəlu u kī u da tem yēron mi

¹ Ye Fesitu u tunuma Sesareo u ka səmburu sua, yen sō nnese u Yerusalemu da. ² Miya yāku kowo tənwerobu ka Yuuban guro gurobu ba Pəlu durum mani, ba maa Fesitu suuru kana ³ u ka Pəlu na Yerusalemu, domi ba gōru doke bu nūn go swaao. ⁴ Fesitu u bu sōwa u nē, Pəlu wāa pirisəm sō Sesareo, nēn tii na n maa tēmō n ka wura mi. ⁵ Yen sō, i de su da mi ka bēen wirugibu gabu sannu kpa bu gere tora te u kua.

⁶ Fesitu kun sō nōba ita n kun mē sō wəkuru kere ben mi, u ka wura Sesareo. Ye u tura mi, sisiru u da u sina siri yerō ma u wooda wē bu ka Pəlu na win wuswaao. ⁷ Ye Pəlu u tunuma, Yuu be ba na Yerusalemun di ba nūn suunu bure ma ba nūn kōsan taarē manimō yēn seeda ba n mō. ⁸ Adama Pəlu u ka tii yina u nē, na n Yuuban wooda torari, n kun mē sāa yeru, n kun mē Romun tem yēro.

⁹ Fesitu wi, u kī u n bēere mō Yuuban mi, yerā u Pəlu sōwa u nē, a kī a da Yerusalemu bu nun siri gari yin sō nēn wuswaao?

¹⁰ Pəlu nē, aawo. Tem yēron woodan siri yerōwa na yō, miya n weenē bu man siri. Na n Yuuba torari nge mē wunen tii a yē sāa sāa. ¹¹ Nā n wooda sara, n kun mē nā n gāanu ganu kua ni nu ka gō weenē, na n yinamō bu man go. Adama mēm mē ba man manimō sō, gem mù kun wāa, goo sari wi u koo kpī u man bu nōmu sōndia. Yen sō, tē na ka nēn siribu dōwa tem yēron mi.

¹² Ye Fesitu u ka wigibu wesiana u kpa, u Pəlu sōwa u nē, yēn sō a wunen siribu tem yēro nōmu sōndia, win miya kaa da.

Ba ka Pəlu da Agiripa ka Berenisin wuswaa

¹³ Sō mērun biru, sina boko Agiripa ka win sesu Berenisi ba Sesare da bu ka Fesitu təbiri. ¹⁴ Ye ba sō yiru mē mi, Fesitu u sina boko wi Pəlu gari sōwa u nē, durə goo wāa piriəm sō wuu mi, wi Felisi u deri. ¹⁵ Sanam mē na Yerusalemu da, Yuuban yāku kowo tənwerobu ka guro gurobu ba man win toranu tubusia. Ma ba man bikia n nūn taare wē bu go. ¹⁶ Adama na bu sōwa Romugibu ba ku ra de bu goo go ma n kun mā ba yēro siri. Ba ra dewa wi ka win taare wēbu bu gari ko nō ka nō. ¹⁷ Sanam mē be kpuro ba na wuu mi, na n dirira, adama yen sisira na bu sokusia siri yerə, ma na maa wooda wē bu ka Pəlu na. ¹⁸ Win taare wēbu ba seewa, adama ba n nūn gāa kōsunun taare wē ni na raa tamaa. ¹⁹ Ben tiin sāarun gariya ba ka nūn sikirinamə, ka maa durə goon gari wi ba sokumə Yesu wi u gu. Adama Pəlu u gerumə kam kam durə wi, u wasi. ²⁰ Na biti kua aməna kon gari yin bweseru sirisina. Yen sōna na Pəlu bikia u n kī bu nūn gari yin siribu kua Yerusalemuə. ²¹ Adama u win siribu tem yēro noma sōndia. Yera na wooda wē bu kpam nūn doke piriəm sō sere n ka nūn daasia mi.

²² Agiripa u Fesitu sōwa u nē, nen tii na kī n durə win nōn gari nō.

Fesitu nē, sia kaa nō.

²³ Yen sōna sisiru Agiripa ka Berenisi ba tunuma siri yerə ka bēre baka, ma tabu sinambu ka wuun wirugibu ba bu swī. Ma Fesitu u wooda wē bu ka Pəlu na. ²⁴ Fesitu nē, sina boko Agiripa ka bē kpuro be i wāa mi ka bēse sannu, durə wi wee, win gari Yuuba kpuro ba ka na nen mi, be ba wāa wuu

mi ka be ba maa wāa Yerusalemuə. Ba gbāsukumə ba mə, n n̄ weenε u n maa wāa. ²⁵ N̄en tii na n̄ gāanu wa wi səə, ni nu ka gəə weenε. Adama yèn s̄ win tii u win siribu tem yēro n̄mu s̄ndia, na gōru doke n n̄n daasia win mi. ²⁶ Ka mε, na n̄ gāanu wa ni kon n̄nusi win gari səə n ka n̄n yinni tireru kua. Yen s̄na na ka n̄n na bεε kpuron wuswaaə, n mam nεere wunε sina boko Agiripa, i ka win gari wēeri kpa n ka wa ye kon yore. ²⁷ Domi n n̄ man dee dee s̄awε n ka pirisəm goo m̄risia kpa na kun gerua mban s̄na.

26

Pəlu u tii tubusia

Agiripan wuswaaə

¹ Agiripa u Pəlu s̄əwa u ayeru mə u ka win gari tubusia.

Yera Pəlu u tambu marisia ka n̄mu, ma u tii tubusia u n̄ε, ² sina boko Agiripa, n̄n nukura dora gisə yèn s̄ kon kpī n tii tubusia wun̄n wuswaaə gari yi kpuro səə yi Yuuba ba man manimə. ³ Domi na yē ma a Yuuban komaru yē s̄a s̄a ka ben sikirin̄sun gari. N n̄ m̄n na, na nun kanamə a temanə a n̄n gari swaa daki.

⁴ Yuuba kpuro ba n̄n wāaru yē saa n̄n aluwaasirun di. Ba yē ma Yerusalemuəra na biru di n̄n bweseru səə. ⁵ Ba man yē n tε. Yen s̄, b̄a n kī ba koo kpī bu man seeda diiya ma Falisiban swaa s̄əra na kp̄a, ye ya Yuuban s̄aarun komaru n̄ni n kpuro kere. ⁶ Ma tē, ba man siri mini yèn s̄ na n̄ə mwεε te yīȳə te Gusunə u b̄es̄n sikadoba kua.

⁷ N̄ə mwεε teya b̄es̄n bwesenu w̄kura yiru nu

ka Gusunə sāmə gem ka tia bururu ka yoka. Sina boko, yīiyə bin sōna Yuuba ba man mēm manimə. ⁸ Mban sōna bεε Yuuba i n̄ kpē i naanε doke ma Gusunə u gəribu seeyamə.

⁹ Nən tii na raa tamaa n weenε n Yesu Nasaretigiin yīsiru sanku ka swaa dabinu. ¹⁰ Meya na kua Yerusalemuə. Na wooda mwa saa yāku kowo tənwerobun min di, ma na naanε dokeobu dabiru doke pirisəm səə. Bā n maa kī bu ben gabu go nən nōmu ga ra n wāa səə. ¹¹ Nən dabira na ra bu so Yuuban mēnnə yenu kpuro səə, kpa n bu tilasi ko bu ka Gusunə gari kam gerusi. Na ka bu məru bəsira too sere na mam bu naa swīi wuu tukusə.

Pəlu u win gəru gəsiabun gari mə

(I maa mεerio Gərobun Kookoosu 9:1-19, 22:6-16)

¹² Ma Pəlu maa nεε, yāku kowo tənweroba man yollaa kua na dəə Damasiə ka ben yiiko. ¹³ Sina boko, sōə wii wəllun saka swaa ye səə, na yam bururam wa mu na wəllun di mu sun wukiri nε ka be ba man yōsirio. Yam bururam mε, mu sōəgim ballim kere. ¹⁴ Bεε kpuro sa wəruma temə, ma na nəə gagu nua, ga ka man gari mə ka Heberum ga nεε, Səəlu Səəlu, mban sōna a man nən̄i sōəmə. Mεεrawa a tii mə nge naa kinε te ta ten yinnin dεki nəə sεmgia tεsumə. ¹⁵ Ma na bikia na nεε, wuna were Yinni. Ma Yinni nεε, nεna Yesu wi a nən̄i sōəmə. ¹⁶ Tē, a seewo a yōra. Na nun kuremawa n ka nun gəsi a ko nən səmə, kpa a ka gāa nin seeda di ni a wa kə ka maa ni kaa wa sanam mε kon kpam nun kure. ¹⁷ Kon nun yakia saa Isireliban nəmun di, ka maa tən tukobun min di bən mi kon nun gəri, ¹⁸ a ka ben nən̄i wukia bu ka gəsira yam wəkurun di bu du yam bururam səə, kpa bu gəsira Setam dam di bu na Gusunən mi,

kpa bu ben toranun suuru wa bu ayeru tubi di ka be sannu be Gusunə u gəsa u kua wigibu yèn sǎ ba man naanɛ doke.

Pəlu u win səmburun gari mǎ

¹⁹ Pəlu maa nɛɛ, sina boko Agiripa, yen sǎna na wəllun kǎsi te mɛm nǎowa. ²⁰ Na waasu kua, gbiikaa Damasio ka maa Yerusalemua, yen biru Yudean tem kpuro sǎ, ka maa tən tukobun mi. Na bu sǎowa bu ben gǎru gəsio bu toranu deri bu wura Gusunən mi, kpa bu gǎru gəsiabun kookoosu sǎsi.

²¹ Yenin saabuwa Yuu gaba man mwa sǎa yerə ba ka swaa kasu bu man go. ²² Adama sere ka gisən gisə Gusunə u man kǎsu, na ka wǎa na seeda dimə tombu kpuron wuswaa, baka ka buu. Na n gǎanu gerumə, ma n kun mǎ ye Gusunən səmabu ka Məwisi ba gerua ben tireru sǎ ba nɛɛ ya koo koorə. ²³ Yeya, Kirisi u n koo ko u kun nənɪ sǎre, kpa u n sǎa gbiikoo wi u koo se gərin di u ka yam bururam gari kpəra Yuuban mi ka maa tən tukobun mi.

Pəlu u kǐ Agiripa u ko Kirisigii

²⁴ Sanam mɛ Pəlu u tii tubusia mɛsum, Fesitu u gbāra u nɛɛ, Pəlu, a wiiraməwa! Wunɛn keu baka ya nun wiiro kua.

²⁵ Pəlu nɛɛ, Yinni Fesitu na n wiiramə. Gari yi na gerumə yi sǎawa gem, yi maa swaa swii. ²⁶ Domi sina boko Agiripa u gari yin asansi yě. Na maa ka nùn gari mǎ ka toro sindu yèn sǎ na yě ma yen gɛɛ kun nùn berue, domi gari yi, yi n koore gbɛnum. ²⁷ Sina boko Agiripa, a Gusunən səmabun gari naanɛ doke ro? Na yě sǎa sǎa ma a yi naanɛ doke.

²⁸ Agiripa u Pəlu sɔɔwa u nɛɛ, n̄ n sosi fiiko kaa n kĩ a de n ko Kirisigii.

²⁹ Pəlu u nɛɛ, baa n̄ n domman na, Gusunɔ u de a ko Kirisigii n kun mam wunɛ tɔna, n koorɔ mɛ ka be ba nɛn gari nɔɔmɔ mini kpuro gisɔ, kpa i n s̄aa nge nɛ, yɔni yi ba man doke baasi.

³⁰ Sanam mɛya sina boko ka tem ȳero ka Berenisi, ka be ba s̄o mi, ba seewa. ³¹ Ye ba yariɔ, ba s̄ɔnamɔ ba m̄, durɔ wi, u n̄ ḡaanu kue ni nu ka gɔɔ weenɛ, baa mam pirisɔm.

³² Ma Agiripa u Fesitu sɔɔwa u nɛɛ, durɔ wi, ù kun win siribu tem ȳero nɔmu sɔndie, sa ko raa kpĩ su n̄n̄n kara.

27

Ba ka Pəlu Romu dɔɔ

¹ Sanam mɛ ba ḡoru doke su ka Italin tem da ka goo nimkuu, ba Pəlu ka pirisɔm gabu Yuliu nɔmu sɔndia wi u s̄aa Romun tabu kowo wuuru garun tɔnwero te ba sokumɔ tem ȳerogiru. ² Sa goo nimkuu dua ge ga na saa Adamitin di ga dɔɔ ga n Asin tem bɛwe. Ma sa swaa w̄ari. N deema Aritaaki, Masedonigii wi u na saa Tesalonikan di, u w̄aa ka bɛsɛ. ³ Yen sisiru sa tura Sidoniɔ. Yuliu u Pəlu tɔn geeru kua, u dera u da u win kpaasibu bera bu ka n̄n̄n w̄ɛ ȳɛn bukata u m̄. ⁴ Ye sa doona wuswaaɔ woo bɔkɔ ga sun sweemɔ. Yen s̄ɔna sa da sa Sipun tem bɛwa mi woo ga ka nɛ. ⁵ Ye sa Silisi ka Panfilin tem bɛwa, sa tura Mirɔ Lisin temɔ. ⁶ Miya bɛsɛn tabu kowo tɔnwero u goo nimkuu gagu wa ge ga na saa Alesandirin di ga dɔɔ Itali gia, ma u sun ge duusia.

⁷ Sōo dabira sa da tēru tēru ka wahala sa sere da Sinidin bōkuo. Ye woo bōkō ga yina su da wuswaa, sa gēra sa da sa Keretin tem bēwa sa kpa ka Saamōnen bōkuo. ⁸ Ma sa ye sara ka wahala baka sa tura yam gam mē ba mō Alafian Wēra yeru, mē mu wāa wuu gen bōkuo ge ba mō Lase.

⁹ Sa sina mi sōo mēru sere ba ka nōo kusia, ma bēsen wuswaa daabu kua kari baka domi saa ye, ya ka goo nimkuu sē. Yen sōna Pōlu u bu kirō kua u nē, ¹⁰ durō bē, na wā ma bēsen wuswaa daabu kun koorō n kun ka kari ka munuse. N n sōmunu tōna nu koo kam koo ka goon tiwa ka sere bēsen tiin wāaru.

¹¹ Adama tabu kowo tōnwero u goo temō ka goo yēron gari swaa daki n kere Pōlugii. ¹² Goo yōra yee te, ta n weene bu yōra mi woorun sanam. Yen sōna ben dabira nē, bu doona min di, kpa bu kookari ko bu ka turi Fenikiō mi Keretin tem goo yōra yeru gara wāa, te ta mēra sōo duu yerun yēsa ka yēsa. Miya ba kī ba n wāa woorun sanam.

Woo bōkō ga seewa

nim wōku wōllo

¹³ Woo fēfē fēfēbu ga seema nim wōku gian di, ma durō be, ba tamaa ben daabu koo koorawa nge mē ba kī. Yera ba goo yōratia gawama nim di, ba goo wuka ba Keretin tem bēwe turuku turuku.

¹⁴ Adama ye n sosi fiiko, woo bōkō ge ba ra soku Erakilōm ga seewa saa tem burerun heran di. ¹⁵ Ga goo nimkuu swee ma yēn sō sa n kpīa su goo ge sīisia woo gen deederu, sa n maa kookari gaa kue, sa dera woo ge, ga ka goo ge da mi ga kī. ¹⁶ Ma sa da sa tem bure piibu bēwa ge ba mō Koloda mi woo ga ka nē. Miya sa kpīa sa goo nimkuun goo piibu

gawa ka wahala baka sa ka gu duusia. ¹⁷ Ye sa gu duusia sa kpa, ba goo nimkuu ka wēε gēε bōkua ka dam. Yera ba gen beka ka wēε kusia, ma ba dera woo ga ka gu da mi ga kī yēn sō ba bērum kua bu ku raa de Sirituō bu yani sēeri kuru kara. ¹⁸ Yen sisiru, nge mē woo ge, ga sun sweemō ka dam, ba goo nimkuun sōmunu wiabu wōri ba sure nim sōo. ¹⁹ Yen sisi kpaaru, ba goo nimkuun dendi yānu wia ba sure nimō ka ben tiin nōma. ²⁰ Sōo dabira sa n sōo ka kperi wa, ma woo damguu ga mō, sa n de maa tamaa sa ko yari baani.

²¹ Ye goo kun gāanu di saa tēebun di, yera Pōlu u yōra ben suunu sōo u nēε, durō bēε, i n daa nēn gari wura, sà kun daa dōnē Keretin di, i n daa kari ka munuse yeni wasi. ²² Adama tē, na bēε kanamō, i de bēεn bwēra kpuna. Goo sari wi u koo kam ko bēε sōo ma n kun mō goo nimkuu tōna. ²³ Domi gīa wōkuru Gusunō wīgii na sāa, wi na sāmō, win gōrado u na nēn mi ²⁴ u nēε, nē Pōlu n ku bērum ko. Na n kon ko na kun yōre tem yēron wuswaaō. N wee, Gusunō u maa man be kpuro yōllaa kua be ba wāa ka nē sannu goo sōo. ²⁵ Yen sō, durō bēε, i bēεn wasi kusio. Domi na naanē sāa ma Gusunō u koo ko nge mē u man sōōwa. ²⁶ Adama goo ga koo kōsikira tem bureru garun gāarō.

²⁷ N wee, n kua sōo wōkura nnēsen wōkuru ma woo damguu ga sun bōrikiamō nim wōku wōllō ge ba ra soku Mēditeranē. Wōku ten suunu sōon saka, goo nimkuun sōm kowoba tamaa sa tem turuku kuawa. ²⁸ Ma ba sisu wēε gbinisi ba kpēε nim sōo. Ba wa ma nim mēn dukum mu tura mētiri tēna ka nōōba yiru. Ye n tē fiiko ba kpam yīira ma ba wa nim mēn dukum tura mētiri yēnda nōōbu ka ita.

29 Ba nande bu ku raa kpenu kuru kara, yen s̄na ba goo ȳratinu n̄n̄ s̄arusia gen birūo, ma ba kanam̄o yam mu fuuku s̄ara. 30 Yera goon s̄om kowobu gaba ḡoru doke bu gb̄enum sara, ma ba goo piibu sarasia nim̄o nge ba k̄i bu goo ȳratinu ka da gen wuswaāo. 31 Adama P̄olu u tabu kowo t̄anwero ka tabu kowobu s̄ōwa u n̄ēe, ma n kun m̄o s̄om kowo beni ba sina s̄ēe goo nimkuu s̄ōo, i n̄ faaba wasi.

32 Yera tabu kowoba w̄ēe bura yi yi goo piibu ge n̄eni ma ba dera ga w̄ari nim s̄ōo.

33 Sanam m̄e ba yam s̄areru mara P̄olu u be kpuro kana bu di. U n̄ēe, saa s̄ōo w̄okura n̄n̄en diya i faaba swaa daki, i n̄ maa ḡāanu ganu di. 34 Na b̄ēe kanam̄o, i dio b̄ēen faaban s̄ō. Domi baa b̄ēen wirun seri tia kun borim̄o.

35 Ye P̄olu u yeni gerua u kpa, u p̄ēe sua u Gusun̄o siara be kpuron wuswaāo u ye mura ma u dim w̄ari. 36 Ma be kpuro ba wasi kusia, ba d̄ianu di ben tii. 37 B̄ēe be sa w̄āa goo nimkuu ge s̄ōo, b̄ēen geera tura t̄onu goobu ka wata ka w̄okura n̄ōobu ka tia (276). 38 Ye baawure u di u deba, ba alikama sure nim w̄ōku s̄ōo, goo nimkuun bunum mu ka kaara.

Goo nimkuu ga k̄osikira

39 Ye yam s̄ara, ba n̄ tem m̄e tuba, adama ba daa ḡomburu garu wa te ta yani s̄eeri m̄o, ma ba ḡoru doke bu goo nimkuu b̄arie mi, b̄a n kp̄īa. 40 Yera ba goo ȳratinun w̄ēe kusia ba dera nu nim w̄ari, ka sere maa s̄esenun w̄ēe yi ba ka yi s̄ari. Ma ba beka seesia w̄oll̄o goo nimkuu gen wuswaāo kpa woo gu ka goo b̄arie daa ḡombu ten mi gia. 41 Adama ba tura mi nim kurenu yinnam̄o ka dam ma ba tem kuru kara. Ma goo nimkuun wuswaa ya tem gira, ba

kpana bu ge wuka. Sanam mɛya nim kure bakanu maa gen biru swee ka dam, ma ga kəsikira.

⁴² Yera tabu kowobu ba gōru doke bu pirisəm be kpuro go, kpa bu ku raa kēeri bu yakara. ⁴³ Adama tabu kowo tənwero wi, u kī u Pəlu faaba ko, yen sōna u bu yinari. U wooda wē be ba kēeri yē bu ghi bu sure nim sōo bu təbura guruo. ⁴⁴ Kpa be ba tie bu goo nimkuun kpatakunu yə bu ka təbura n̄ kun mɛ gen tiin bɛsi. Nge mɛya təm̄bu kpuro ba ka tura guruo ka alafia.

28

Ba wāa Malitu

¹ Sanam mɛ sa tura tem bure ten mi ka alafia sa gia ma teya ba mō Malitu. ² Yam min təm̄ba sun nɛnua ka kīru. Gura nɛm̄o, ma woora mō. Yen sōna ba dōo sōrua, ba ka sun dam koosia. ³ Ye Pəlu u dāa buri mɛnnam̄o u dokem̄o dōo sōo, sanam mɛya waa gəsəra yarima min di yam susurun sō ma ta win nōmu tēke. ⁴ Yam min təm̄ba waa ye wa Pəlun nōmuo, ma ba gerua ba nɛɛ, kam kam dur̄o wi, tən gowowa. Baa mɛ u nim wahalan di yara, būu u n̄ koo de u n wāa.

⁵ Adama Pəlu u waa ye kpare dōo sōo, ya n̄ maa nùn wahala gaa kue. ⁶ Ba mara bu wa win wasi mōsi, n̄ kun mɛ u wəruma suaru sōo u ghi. Ye ba nùn mɛɛra tii tii n̄ ka tɛ, ba wa gāanu ganu kun nùn kue, ba nōo kəbia ba nɛɛ, būuwa u sāa.

⁷ Yam min bəkuəra dur̄o goon yenu ga wāa, wi u sāa tem bure ten suno, win yīsira Pubilusi. U sun dam koosia, ma u sun nɛnua ka kīru sōo ita win yenuo. ⁸ N deema Pibilusin tundo u wasi sundu ka bandubandu bar̄o u kpī. Ma Pəlu u dua win dir̄o

u kanaru kua u nùn noma səndi, ma u nùn bekia.
⁹ Yen biru tem mən barəbu kpuro ba naamo win
 mi, ma u bu bekiamə. ¹⁰ Ba sun beere kua ka gāa
 dabinu. Sanam me sa goo nimkuu duə sa doonə, ba
 sun kpuro wē yèn bukata sa mə.

Pəlu tura Romuə

¹¹ Suru itan biru sa goo nimkuu gagu dua ge ga
 na saa Alesandirin di, ge ga raa yō tem bure ten
 mi woorun saa. Goo nimkuu gen yīrera sāa būu
 sikaba. ¹² Sa tura wuu gagun mi, ge ba mē Sirakusi,
 ma sa sō ita kua mi. ¹³ Sa kpam goo wuka min di
 sa da Regioə. Yen sisiru woo ga seewa nim wōku
 gian di ma sō yiruse sa tura Pusolioə. ¹⁴ Sa naane
 dokeobu gabu deema mi, ma ba sun kana su ka bu
 sina alusuma bō teeru. Nge meya besen sanum
 koosina sa ka tura Romuə. ¹⁵ Naane dokeo be ba
 wāa mi, ba nua ma sa wee, ma ba sun sennə na sere
 Apiyusin yaburə. Gaba maa ka sun yinna mi ba mē
 səbun səbia yenu ita. Ye Pəlu u bu wa u Gusunə
 siara, ma win bwēra kpuna. ¹⁶ Sanam me sa Romu
 dua, ba dera Pəlu u win diru mə win baa. Ma tabu
 kowo goo u nùn kōsu.

Pəlu waasu kua Romuə

¹⁷ Sō itan biru, Pəlu u wuu gen Yuuban wirugibu
 sokusia. Ye ba menna ba kpa u nee, bee nen mero
 bisibu, Yuu be ba wāa Yerusalemuə ba man mwa,
 ma ba man Romugibu nəmu səndia, baa me na
 n besen tambu gāanu ganu kue, na n maa besen
 sikadoban komaru torari. ¹⁸ Romugiba man siri
 ma ba kī bu man kara yèn sō ba n taare gaa wa ne
 sō ye ya ka gō weene. ¹⁹ Adama Yuu be, ba n gari
 yi wure, yera na nen siribu tem yēro nəmu səndia,

baa me na n̄ nen tambu gari gee mani. ²⁰Yenin s̄na na bee bikia i ka na giso n ka bee gari ko. Domi ba man yoni yi dokewa wi Isireliba ba mara u nan s̄.

²¹Ba n̄n s̄owa ba nee, sa n̄ tirenu wa saa Yudean di wunen garin s̄, meya maa sa n̄ baaru k̄sa gaa nua saa besen mero bisibun n̄on di be ba na saa mi gian di. ²²Adama besen tii sa k̄i su n̄ ye a naane doke, domi sa yē ma baama kpurowa ba swaa yen k̄sa geruma.

²³Yen s̄na ba t̄ru yi te ba koo na win mi, ma t̄n dabinu na t̄o te, diru mi u w̄a. U bu gari yi kpuro tubusiabu w̄ri, u bu ban te Gusun̄ u sw̄in gari seeda diiya. U bu Yesun gari s̄osim̄ saa M̄owisin wooda ka Gusun̄n s̄om̄obun tirenun di. U bu yen keu s̄osi saa bururun di sere s̄o ka kpa. ²⁴Gabu be s̄o ba gari yi naane doke, adama gabu ba n̄ wure. ²⁵Ba gari yi sikirin̄m̄, ba ka doona. Adama bu sere doona P̄lu u gari tee sosi win gari s̄o u nee, geema, Hunde D̄ero u been sikadoba s̄owa saa Gusun̄n s̄om̄ Esain n̄o s̄on di, ²⁶u nee,

“A doo t̄n ben mi, a nee,

ba ko n̄ n̄om̄ ka gem,

adama n̄ n̄ koo bu yeeri.

Ba ko n̄ m̄erim̄,

adama ba n̄ koo wa.

²⁷Domi t̄n benin ḡru ga n̄ biti m̄.

Ba ben tiin swaa k̄rua.

Ba n̄ni yinwa

kpa bu ku wa ka ben n̄ni,

kpa bu ku n̄ ka ben swaa,

kpa bu ku gia ka ben ḡru,

kpa bu ku raa ka ḡsirama nen mi n̄ ka bu bekia.”

²⁸ Pəlu u maa nəe, n̄ n mən na, i n yē ma Gusunə u dera win faaba ye, ya da tən tukobun mi. Beya ba koo ye swaa daki. [²⁹ Ye Pəlu u yeni gerua u kpa, Yuu be, ba seewa ba sikirinamə gem gem ba ka doonə.]

³⁰ Wəə gira yiruwə Pəlu u wāa diru garu səə te u haya s̄aa. Be ba n̄n beram da mi kpuro u ka bu faagi kua ka nuku dobu. ³¹ U ban te Gusunə u swīn garin waasu m̄ə ma u Yinni Yesu Kirisin gari tubusiamə ka toro sin bakaru. Goo sari wi u n̄n yinari.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10
